

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Teologická fakulta

Katedra teologických věd

Bakalářská práce

Vývoj volnočasových aktivit v horizontu 150 let v Černé v Pošumaví

Vedoucí práce: prof. ThLic. PaedDr. Martin Weis, Th.D.

Autor práce: Josef Krcho

Studijní obor: Pedagogika volného času

Ročník: 3.

2021

Bakalářská práce v nezkrácené podobě

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury. Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

9. 3. 2021

.....

Poděkování

Rád bych poděkoval svému vedoucímu práce prof. ThLic. PaedDr. Martinu Weisovi, Th. D., za odborné vedení bakalářské práce, za důležité a cenné rady, které mi během zpracování této bakalářské práce poskytoval.

Dále bych rád poděkoval všem, kteří mi poskytli zdroje pro vypracování této práce a tento dík patří také těm, kteří mi poskytli svá svědectví.

Obsah

Úvod	6
1 Teoretické uvedení do tématu	7
1.1 Volný čas	7
1.2 Historie volného času.....	9
1.3 Volný čas v 19., 20. a 21. století.....	11
1.4 Zájmová činnost.....	15
2 Historické uvedení do tématu.....	18
3 Historie obce v posledních letech	20
3.1 Období formování pohraničí.....	20
3.2 Komunistické období.....	24
3.3 Vstup do nové éry	31
4 Vývoj spolků a organizací v obci.....	34
4.1 Kulturní činnost letního kina	34
4.2 Obecní knihovna	35
4.3 Hasiči - Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce.....	38
4.4 Rybáři.....	40
4.5 Myslivci - Myslivecké sdružení.....	42
4.6 Pionýrská organizace	43
4.7 Sbor pro občanské záležitosti – SPOZ.....	46
4.8 Skauti	46
4.9 ZO SVAZARM ČERNÁ.....	47
4.10 Český červený kříž.....	48
4.11 Tělovýchovná jednota.....	49
4.12 Hudební škola	51
4.13 Taneční skupina Vrtule.....	52

4.14	Vzdělávací a výukové centrum.....	53
5	Vliv zaplavení Pošumaví na volnočasové aktivity.....	53
5.1	Zaplavení Pošumaví.....	53
5.2	Přínos zaplavení Pošumaví ohledně volnočasových aktivit	55
6	MŠ, ZŠ, ŠD	58
6.1	Historie základní školy a volnočasové aktivity	58
6.2	Historie mateřské školy a volnočasové aktivity	61
7	Římskokatolická farnost Černá v Pošumaví a volnočasové aktivity	63
7.1	Historie farnosti	63
7.2	Volnočasové aktivity v rámci farnosti	64
	Závěr.....	66
8	Seznam literatury	68
9	Přílohy.....	73
	Abstrakt.....	78
	Abstract.....	79

Úvod

Jako téma své bakalářské práce jsem si vybral rámcové téma volnočasové aktivity na konkrétním místě v konkrétním časovém úseku s ohledem na obor, který studuji. Konkrétně se jedná o volnočasové aktivity v Černé v Pošumaví v horizontu sto padesáti let, což je primárním cílem práce. Sekundárním cílem práce je přiblížení historie těch, kteří volnočasové aktivity v Černé v Pošumaví provozovali. Černá v Pošumaví je mou rodnou obcí, ve které jsem vyrůstal. Tato obec je bezesporu opředena zajímavou historií. Volba tohoto tématu je tak částečně ovlivněna mým osobním zájmem.

Základním cílem mé práce, jak vyplývá z výše uvedeného, bude zmapování vývoje volnočasových aktivit v obci a zájmových spolků v horizontu sto padesáti let. Z převážné části hodlám čerpat z archivních pramenů a nepublikovaných archivních pramenů. Dále bude využito pramenů, jako jsou rukopisy, pamětní knihy či pramenů publikovaných v elektronických médiích. K získání informací hodlám použít příslušnou odbornou literaturu. Doplňkově zamýšlím použít i dosud nepublikované vzpomínky pamětníků pro dokreslení situace.

Z výše uvedeného vyplývá, že bude použita metoda přímá, komparativní a oral history. Práci plánuji strukturovat do sebe logicky navazujících okruhů. V rámci uvedení do problematiky se budu v prvním okruhu věnovat teoretickému vymezení pojmů volný čas a zájmová činnost. Dříve než přistoupím k tématu, tak musím připomenout ještě vývoj obce v posledních sto padesáti letech, kterým se bude zabývat okruh druhý. Následně zmapuji vývoj spolků v obci jako sdružení dobrovolných hasičů, myslivecké sdružení či pionýrskou organizaci Československého svazu mládeže atd. Další okruh bude zkoumat vliv zaplavení Pošumaví na volnočasové aktivity a v neposlední řadě to, zda bylo zaplavení oblasti pro obec Černá v Pošumaví přínosem. Šestý okruh se zaměří na mateřskou a základní školu v obci a také na školní družinu. Poslední okruh popíše historii Římskokatolické farnosti v obci a zmíní volnočasové aktivity, které byly farností zřizovány.

1 Teoretické uvedení do tématu

1.1 Volný čas

Abychom mohli vymezit výraz volný čas, je vhodné vyjít z rozdělení veškerého volného času, který člověk má k dispozici. V podstatě můžeme tento čas rozdělit na dvě hlavní oblasti. První je oblast povinností, která zahrnuje péči o domácnost a rodinu, činnosti nezbytné k zajištění biologických funkcí a časové ztráty související s plněním těchto povinností. Opakem je oblast volného času, která zahrnuje odpočinek, rekreaci, zábavu, zájmové činnosti, dobrovolné vzdělávání apod.¹

Volný čas nás provází téměř celý náš život a proto je něčím, co považujeme za zcela běžnou a přirozenou součást lidského života. Každý člověk se ve svém životě dostane do nejrůznějšího prostředí, kde se účastní různých volnočasových aktivit.² Pod pojmem volný čas se každému členovi společnosti vybaví různé aktivity. Může se jednat o zájmovou činnost, rekreaci, zábavu a odpočinek, dobrovolnické aktivity a další. Obecně tedy lze říct, že ve volném čase vykonáváme činnosti, které nám přinášejí uspokojení a radost. Existují východiska, která nám umožňují chápat, kolik času lidé pro své záliby mají, ale také důvody a souvislosti, proč svůj volný čas tráví vybraným způsobem.

Vysvětlení pojmu volný čas je prakticky možné ve dvou respektive třech rovinách. Rovina subjektivní, která vychází z aristotelského pohledu na svět a z pohledu psychologického. Tato rovina pojímá volný čas jako osvobození od práce, či zbavení se pracovních povinností. Připouští tedy, že kromě času, který musíme věnovat činnostem, které zaručují přežití, existují i chvíle, které bychom měli využít pro své potěšení. Druhá je rovina objektivní, která je založena na teoriích vysvětlujících a předvídajících lidské chování. Tento přístup vnímá volný čas jako jakýsi čas navíc. Důraz je zde kladen zejména na svobodný výběr činností, které vedou k osobnímu uspokojení. Zvláštní pozornost toto východisko upíná zejména ke kvalitě využití volného času. Poslední je celostní přístup,

---

¹ Srov. HÁJEK, B., HOFBAUER, B. a PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Praha: Portál, 2008, s. 66.

² Srov. Tamtéž, s. 7-14.

který na volný čas pohlíží souhrnně a zahrnuje všechny aspekty. Kombinací těchto přístupů, lze volný čas chápat jako a) záležitost svobodné volby, b) formu činnosti, c) časový prostor, d) symbol sociálního statusu, e) sociální nástroj a f) funkci sociálních skupin.³

„Volný čas lze v souhrnu definovat jako dobu, časový prostor, v němž jedinec nemá žádné povinnosti vůči sobě ani druhým lidem a v němž se pouze na základě svého vlastního svobodného rozhodnutí věnuje vybraným činnostem. Tyto činnosti ho baví, přinášejí mu radost a uspokojení a nejsou zdrojem trvalých obav či pocitů úzkosti.“⁴

Životní fáze obyvatel má bezpochyby vliv na trávení jejich volného času. Je nezbytné zmínit, že z hlediska věku, je nutné věnovat zvýšenou pozornost skupině dětí a mládeže. Jako první na jednotlivce uplatňuje vliv jeho vlastní rodina, na které je dítě a dospívající ekonomicky závislý. To do značné míry ovlivňuje možnosti, jimiž tráví volný čas. Postupem doby se k rodině připojují další vlivy širšího sociálního prostředí, jako jsou kamarádi ze školy, různé zájmové organizace apod.⁵ Volný čas dětí a mládeže se liší nejen rozsahem, ale i obsahem, mírou samostatnosti a závislosti. Děti mají ve většině případů více volného času než dospělí, avšak tento čas neumí vhodně vyplnit.⁶ Právě smysluplnému trávení volného času se věnuje pedagogika volného času, která vznikla v důsledku obav o to, že mladí lidé nebudou umět efektivně a vhodně využívat volný čas.⁷ Pedagogika volného času je v současnosti chápána jako společenskovědní obor, věda o výchově ve volném čase, teorie výchovy ve volném čase.⁸ Na zajištění aktivit pro vyplnění volného času se v současné době podílejí školní i mimoškolní organizace, jako jsou například družiny, zájmové kroužky apod.⁹

---

³ Srov. SLEPIČKOVÁ, I. *Sport a volný čas: vybrané kapitoly*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2005, s. 11-12.

⁴ Tamtéž, s. 14.

⁵ Srov. Tamtéž, s. 18

⁶ Srov. HÁJEK, B., HOFBAUER, B. a PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Praha: Portál, 2008, s. 66.

⁷ Srov. KAPLÁNEK, M., *Nauka o volném čase - studijní texty pro pedagogy volného času*. České Budějovice 2011, s. 14

⁸ Srov. HÁJEK, B., HOFBAUER, B. a PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Praha: Portál, 2008, s. 55.

⁹ Srov. SLEPIČKOVÁ, I. *Sport a volný čas: vybrané kapitoly*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2005, s. 22-23.

Další specifickou skupinou z hlediska trávení volného času jsou lidé v postproduktivním věku. Způsob života se jim změnil poté, co splnili své povinnosti v zaměstnání. To souvisí s prudkým nárůstem volného času a mnohdy i s problémem, jak jej trávit. Tento problém však spíše než s neschopností jedince zvolit vhodné alternativy trávení volného času souvisí s ekonomickou situací jedince a okolními možnostmi.

Naopak u lidí v produktivním věku je volný čas do značné míry omezen. Je dán sociálním zařazením a konkrétním obdobím života. V této fázi života je nezbytné se rozhodovat mezi kariérou a výdělkem a mezi dostatkem volného času a naplňování jiných hodnot.¹⁰

1.2 Historie volného času

V evropské tradici je volný čas zosobněním aktivní duševní činnosti, výrazem osobní svobody a osvobozením se od nutnosti již od antiky. Je potřeba si však uvědomit, že pojem volný čas v Řecku neexistoval. Tento termín byl nazýván scholé, který ztvárňoval rozvoj duše i těla, kterému měl být tento volný čas věnován.¹¹ V antické společnosti byl volný čas chápán jako nepřítomnost povinnosti a práce. Volný čas se však týkal pouze vládnoucí vrstvy obyvatelstva, která se mohla věnovat intelektuálním, kulturním a uměleckým činnostem.¹² Na tradiční vnímání volného času Aristotelem v Řecku navazuje středověký důraz na *vita contemplativa* (rozjímavý život), který měl vyvažovat *vita activ* (praktický život). Příkladem tohoto pojetí je nejstarší mnišská tradice, která se odvolává na Benediktýny. Podle této tradice mají mniši sestavený svůj každodenní program, ve kterém se střídá fyzická či duševní práce s modlitbou. Kontemplativní život byl v tomto období předpokladem pro praktický život. Pojem volný čas, jak ho známe dnes, se začal používat až v době osvícenství.¹³

Paradoxem ovšem je, že naši předkové z určitého pohledu disponovali podstatně větším množstvím volného času, než je tomu dnes. Například průměrný středověký dělník pracoval v zimních měsících šest a v letních měsících sedm hodin denně.

---

¹⁰ Srov. SLEPIČKOVÁ, I. *Sport a volný čas: vybrané kapitoly*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2005, s. 19.

¹¹ Srov. ŠERÁK, M. *Zájmové vzdělávání dospělých*. Praha: Portál, 2009, s. 34.

¹² Srov. SLEPIČKOVÁ, I. *Sport a volný čas: vybrané kapitoly*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2005, s. 11.

¹³ Srov. KAPLÁNEK, M., *Nauka o volném čase - studijní texty pro pedagogy volného času*. České Budějovice 2011, s. 8-9.

Tyto tendence oslabil až v 16. století nástup protestantismu, který kladl důraz na práci a aktivitu volného času vnímal jako něco nepatřičného. To se promítlo až do dnešní doby, kdy právě pod vlivem protestantské tradice je v celém západním světě práce uznávanou centrální hodnotou.¹⁴

Abychom pochopili význam volného času v současné době, musíme podrobněji zvážit alespoň tři faktory, které ovlivnily vývoj chápání volného času. Vznik pravidelné pracovní doby a v návaznosti na to i dny a hodiny pracovního volna jsou prvním aspektem. Druhý faktor je nárůst pracovní doby v období industrializace. V tomto období se stal nedostatek volného času zásadním sociálním problémem. Poslední je osvícenská idea svobody, jako základ moderního pojetí volného času.¹⁵

Zásadní změna v prožívání disponibilní doby nastala po třicetileté válce, kdy si movitější občané začali budovat své „víkendové“ domy, ve městech začaly vznikat nejrůznější zájmové spolky a v neposlední řadě i kavárny. Zcela zásadní zlom proběhl během vědeckotechnické revoluce, která razantně změnila způsob života. Nástup nových technologií a transformace výrobních vztahů měly za následek radikální změnu životního stylu obyvatel. Došlo k radikálnímu nárůstu volného času široké vrstvy obyvatelstva.

Proces změn volného času však není kontinuální. V moderních dějinách bývá tento cyklus narušován pravidelně velkými celospolečenskými krizemi (války, hospodářské recese apod.). Například po válce tedy množství volného času opět kleslo, neboť bylo potřeba obnovit válkou zničené hospodářství.

Naprosto odlišné a specifické bylo prožívání volného času v podmínkách tzv. reálného socialismu. V tomto období chtěl mít stát kontrolu naprosto nad veškerým děním ve státě, takže i nad volným časem svých obyvatel. Volný čas zde byl chápán jako něco, co je sice člověku volně k dispozici, ale ne k libovolnému užití.¹⁶ V socialistické společnosti můžeme zaznamenat tři etapy vývoje. V 50. – 60. letech je ve středu zájmu práce a jejím protipólem je volný čas. Základní funkci volného času v tomto období tak tvoří odpočinek, oddech za účelem reprodukce pracovní síly. Druhá etapa probíhala v období od

---

¹⁴ Srov. ŠERÁK, M. *Zájmové vzdělávání dospělých*. Praha: Portál, 2009, s. 35.

¹⁵ Srov. KAPLÁNEK, M., *Nauka o volném čase - studijní texty pro pedagogy volného času*. České Budějovice 2011, s. 10.

¹⁶ Srov. ŠERÁK, M. *Zájmové vzdělávání dospělých*. Praha: Portál, 2009, s. 35-37.

70. do 80. let. Volný čas zde již není striktně vymezen pouze k rekreaci a odpočinku, lidé touží po nových zážitcích a prožitcích. Další vzdělávání je zde spojeno s potřebou seberozvoje. V tomto období je zájmová činnost v největším rozkvětu. Vzniká velké množství kroužků a to jak při školách, tak mimo školu. Poslední třetí etapa tohoto období je ohraničena 90. lety. Zde jsou stírány hranice mezi prací, volným či nutným časem a volným časem. Do popředí vstupuje kultivace člověka.¹⁷

Ve 20. století je v ekonomicky vyspělých zemích volný čas vnímán téměř jako samozřejmost, ačkoli jsou lidé pod hrozbou ztráty zaměstnání nebo finanční újmy nuceni pracovat přesčas nebo ve dnech svého osobního volna.¹⁸ Od sedmdesátých let se stále výrazněji poukazuje na rostoucí konzumní orientaci společnosti. Ve své honbě za úspěchem mnoho jedinců považuje volný čas za něco, co si nemohou dovolit, něco co je rozptyluje od cesty za úspěchem a je naprosto bez hodnoty. Vlivem toho však lidé často pocítují svůj život jako prázdný a nudný.¹⁹ Člověk se v soudobé společnosti stává spíše otrokem svých vlastních potřeb. Dře, pracuje, kupuje, obstarává, zařizuje, nemá ale čas na to, aby si užil volný čas, v němž by měl radost z dosažených úspěchů. Díky nedostatku času a honbě za bohatstvím se lidé často vzdávají svých nejbližších a bezprostředních lidských setkání. Opakem jsou lidé nezaměstnaní, kteří nemají možnost opatrovat si ani základní prostředky prací.²⁰

1.3 Volný čas v 19., 20. a 21. století

Jako první zaměříme svou pozornost na 19. století, kdy docházelo k dynamickému vývoji společnosti a to především v oblasti hospodářsko-politické. V 19. století nastalo stěhování chudých lidí z venkova do měst. S tím souvisel velký problém dětské práce, který vyžadoval pozornost. Zřejmě právě z tohoto důvodu je 19. století nejbohatším obdobím na velké osobnosti tohoto oboru. Těmito osobnostmi byli například na počátku tohoto

---

¹⁷Srov. NĚMEC, J. *Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času pro doplňující pedagogické studium*. Brno: Paido, 2002, s. 17.

¹⁸ Srov. KAPLÁNEK, M., *Nauka o volném čase - studijní texty pro pedagogy volného času*. České Budějovice 2011, s. 14.

¹⁹ Srov. ŠERÁK, M. *Zájmové vzdělávání dospělých*. Praha: Portál, 2009, s. 35-37.

²⁰ Srov. NĚMEC, J. *Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času pro doplňující pedagogické studium*. Brno: Paido, 2002, s. 18.

století Jan Jindřich Pestalozzi, v polovině Giovanni Bosco, katolický kněz a na jeho konci Ernst Thomson Seton.

Pozornost, která byla v 19. století věnována volnému času dětí a mládeže, můžeme shrnout do několika následujících zjištění. Mimořádná pozornost byla věnována právě oblasti volného času dětí a mládeže, jakožto nové oblasti výchovy. Tato oblast začínala být doceňována, neboť se vyznačovala specifickými rysy. Vznikaly specifické a účinné způsoby výchovného působení, které probouzelo zájem především mladých pedagogů. Mnohé z podnětů však zůstávaly spíše ve stádiu myšlenek a návrhů.²¹

V průběhu 19. ale především 20. století se volný čas stal nezastupitelnou součástí každého lidského života. Změny ve struktuře volného času však probíhaly odlišně v různých společenských vrstvách. Jako první pociťovaly nárůst volného času vyšší vrstvy společnosti ve městech a později se volný čas navyšoval i v sociálně nižších vrstvách.²²

Během 20. století se postupně projevoval vliv významných mezních událostí, které pochopitelně zasáhly do všech oblastí lidského života. Jednalo se zejména o základní předěly jak evropské, tak světové historie. Například o první světovou válku, druhou světovou válku, několik desetiletí tzv. studené války, zánik východního bloku po roce 1989 a mnoho dalších.

Mezníkem v tomto období se však stalo přijetí Úmluvy OSN o právech dítěte jako politického, morálního a legislativního dokumentu světového společenství a dokumentů na ni navazujících drtivou většinou zemí světa.²³

V poslední dekádě 20. století se evropská společnost začala přeměňovat. V rámci této transformace postkomunistických zemí začalo docházet k početným změnám. Dosavadní jednotné pionýrské organizace se staly pouze jedněmi z mnoha. Nově začala vznikat

---

²¹ Srov. HOFBAUER, B. a KAPLÁNEK, M.. *Kapitoly z pedagogiky volného času: soubor pojednání o volném čase a jeho výchovném zhodnocování*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Teologická fakulta, 2010, s. 18-19.

²² Srov. PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času*. Praha: Portál, 1999, s. 20.

²³ Srov. NĚMEC, J. *Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času pro doplňující pedagogické studium*. Brno: Paido, 2002, s. 20-21.

sdružení různé zájmové organizace, jako například sdružení Duha, která byla zaměřena na vztah k přírodě. AMAVET (technicky zaměřená organizace) apod. Dosavadní zařízení pro volný čas pokračovaly ve své činnosti a postupně se rozvíjely. Tomu napomáhaly zejména zesilující kontakty s okolním světem.²⁴

V současném 21. století mladí lidé disponují poměrně velkým množstvím volného času v historickém kontextu. Jak tento čas využívají je povětšinou čistě na jejich volbě. Mladí lidé jsou v drtivé většině odkázáni sami na sebe a jsou tak náchylnější k podlehnutí sociálně patologickým jevům. Roste tak význam přípravy a připravenosti mládeže pro vstup do volnočasového prostředí. Trvalým nástrojem se stala pedagogika volného času, která pomáhá definovat cíle výchovného působení. Hlavními nástroji pedagogiky volného času v současné době a pravděpodobně i v budoucnu jsou animace a participace, které pomáhají zmnožovat pozitivní vlivy a naopak negativní vlivy omezovat.²⁵

Příkladem bych jako jednu z forem trávení volného času uvedl zvyky a obyčeje v obci.

V Černé v Pošumaví má dlouhou tradici masopustní průvod. Tato oblíbená lidová veselice se v obci koná a konala téměř každoročně. Ohlédneme-li se do historie, můžeme najít některá období, kdy byl masopustní průvod zcela vynechán. Například v letech 1913 až 1931 se žádný neuskutečnil. Masopustní průvod ze dne 15. února 1931 popisuje, jak se představovaly různé šprýmovné skupiny, jako byli jezdci, zvěřinec, honci medvědů, zpěváci, oráči nebo obvyklí masopustní hudlaři. Při tomto masopustním průvodu se vybralo 1 700 Kč a za tento finanční obnos byla pořízena místnímu hasičstvu motorová stříkačka.²⁶

Také Velikonoce si v obci drží dlouhou a udržovanou tradici. V minulosti ještě na Zelený čtvrtek chlapci obcházel domy s řehtačkami, aby se každý katolický křesťan

---

²⁴ Srov. PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času*. Praha: Portál, 1999, s. 26-27.

²⁵ Srov. HOFBAUER, B. a KAPLÁNEK, M. *Kapitoly z pedagogiky volného času: soubor pojednání o volném čase a jeho výchovném zhodnocování*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Teologická fakulta, 2010, s. 26-27.

²⁶ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví od roku 1945, 2. díl*, kterou sepsal archivář Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 2009, s. 71.

pomodlil. Na Velký pátek kolem třetí hodiny si už chlapci odnášeli výslužky, což často byla vajíčka a peníze.²⁷ V dnešní době je zvykem v obci chodit po menších skupinách na Velikonoční pondělí s pomlázkami a řehtačkami, kdy koledníci přednášejí své říkanky u jednotlivých domů. Nepsané pravidlo ale je, že koledu by měli koledníci stihnout do 12 hodin. Po dvanácté hodině totiž čeká koledníky nemilé překvapení, hospodyňky je už mohou polévat vodou.

Před rokem 1945 se v sobotu před svatodušními svátky stavěla na návsi májka, dlouhý, štíhlý lesní strom, jehož kmen byl oddřevněn a odkorněn, přičemž byla ponechána jen nejvyšší špička a její větve byly zdobeny barevnými mašlemi. Tento strom býval vyprošen chasníky od hajného z pláničského panského lesa a každá vesnice tehdy byla pyšná, když postavila nejvyšší májku. Před žněmi byla májka pokácena a výtěžek byl rozdělen mezi polní hlídače.²⁸ Do roku 1989 se 1. máje slavil den práce, který měl jistý politický podtext, při kterém bylo vysloveno mnoho „budovatelských výzev“ a ústřední roli při tomto svátku hráli pionýři. Stavění májky se v obci udrželo do dnešních dnů, přičemž je spojeno s menší oslavou hasičského sboru a jejich příznivců.²⁹

Před odsunem německého obyvatelstva můžeme dohledat z historických záznamů, jak se v obci kdysi mládež bavila. Uvedu hru, které se říkalo Hledání boty. Chlapci a děvčata seděli v kruhu na podlaze s nohama dovnitř, přitaženými k tělu. Hrací kartou se vylosoval první hledající. Pantofel se rychle podával pod koleno sedících od jednoho k druhému a každý, kdo pantofel obdržel, tak s ním udeřil o podlahu. Pantofel se podával rychle, střídavě vpravo a vlevo a hledající musel chvátat, aby rozpoznal, kde pantofel je. Komu hledající botu odejmul, tak musel hrát dále hledajícího.³⁰

---

²⁷ Srov. Tamtéž, s. 71.

²⁸ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví, 1 díl*, kterou přeložil a přepsal JAGR, S., dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 1994, s. 73.

²⁹ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví od roku 1996 - 2000, 3. díl*, kterou sepsal archivář Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 2003, s. 66.

³⁰ *Kronika obce Černá v Pošumaví, 1 díl*, kterou přeložil a přepsal JAGR, S., dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 1994, s. 76.

1.4 Zájmová činnost

Zájmovou činnost můžeme chápat jako cílevědomé aktivity, které jsou zaměřené na uspokojování a rozvíjení individuálních potřeb, zájmů a schopností. Zásadní je jejich vliv na rozvoj osobnosti a na správnou společenskou orientaci.³¹

Abychom mohli tento pojem dobře definovat, je nezbytné vysvětlit základní pojem zájem. Zájem můžeme chápat jako jakýsi druh motivační síly související s osobností člověka. Každého jedince naší společnosti upoutávají jiné činnosti, které ho zajímají po stránce citové nebo poznávací. Zájmy mají tři dimenze. První je aspekt kognitivní, ten vyjadřuje skutečnost, že pro zájem je nezbytné poznání jeho objektu. Navazuje aspekt emocionální, který se týká příjemných emocí, které doprovázejí kontakt s objektem zájmu. Poslední dimenze je hodnotová, která zdůrazňuje jedinečnost významu objektu pro jednotlivce. V oblasti zájmů tedy není nutné zapojení vnějšího podněcování k vyvíjení určité činnosti, neboť věnuje-li se člověk svému zájmu, upokojuje tím své motivy. Charakteristickým rysem, který tuto oblast odlišuje od všech ostatních je především dobrovolnost, která však může být například u dětí a mládeže lehce omezena. Druhým charakteristickým rysem je neformálnost. Typická je ochota vynaložit peníze, úsilí a čas za zájmové vzdělávání, které vede k dosažení cíle, které vede často k uspokojení a kladnému citovému naladění jedince.³²

Formy zájmového vzdělávání jsou vymezeny ve vyhlášce o zájmovém vzdělávání. Zájmové vzdělávání je neformální vzdělávání, které je nedílnou součástí celoživotního učení. Zabývá se aktivitami potřebnými pro rozvoj osobnosti, kompenzuje jednostrannou zátěž ze školy, rozvíjí schopnosti, znalosti a dovednosti popřípadě talent a upevňuje sociální vztahy. Zařízení, která poskytují zájmové vzdělávání, by měly podporovat rovné příležitosti (přijímat zájemce bez ohledu na rasový původ, pohlaví, náboženství apod.). Zároveň tyto organizace fungují jako prevence proti sociálně patologickým jevům a rizikovému chování mládeže.³³

---

³¹ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví, 1 díl*, kterou přeložil a přepsal JAGR, S., dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 1994, s. 96.

³² Srov. ŠERÁK, M. *Zájmové vzdělávání dospělých*. Praha: Portál, 2009, s. 49-52.

³³ Vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání.

Všechny typy zájmové činnosti umožňují prožívat vykonavateli kladné pocity, odreagování od citů negativních, poznávání vlastních možností a na základě svobodné možnosti zvolit druh činnosti.³⁴ Zájmovou činnost můžeme v podstatě rozdělit na dvě formy. První formou je zájmová činnost příležitostná. Jak již samotný název vypovídá, jedná se o činnosti, které jsou organizovány příležitostně či cyklicky. Přes to, že je možné tyto činnosti vykonávat cyklicky, nejedná se o průběžnou činnost. Do těchto aktivit můžeme zařadit například místní soutěže a turnaje, výlety, exkurze, ale třeba i jednotlivé příměstské tábory v době letních prázdnin. Oproti tomu je zájmová činnost pravidelná, která je organizována v zájmových útvarech. Takovými útvary jsou kroužky, sbory, kluby, oddíly apod. Účastníci zde mají povětšinou pravidelnou docházku. Mezi další formy může patřit táborová činnost, osvětová činnost, individuální práce s účastníky vedoucí k rozvoji nadání aj. Tyto činnosti vedou děti k samostatnosti, tvořivosti, vytváří kladný vztah k různým činnostem a tím přispívají k uvědomělejším úvahám o budoucím povolání.³⁵

Další dělení zájmových činností můžeme realizovat na základě úrovně činnosti, koncentrace, společenské hodnoty a samozřejmě podle obsahu. Podle úrovně činnosti rozeznáváme zájmovou činnost aktivní a receptivní. Aktivní je taková zájmová činnost, při které jedinec sám vyvíjí aktivitu a produkuje nějaké hodnoty – hraje hokej, kreslí, zpívá apod. Opakem je zájmová činnost receptivní, která přináší pouze vnímání předmětu zájmu – sledování filmu, přednášky o předmětu zájmu apod. Obě tyto činnosti se mohou prolínat. Dle intenzity zájmové činnosti můžeme rozlišovat zájmy hluboké a povrchní. Hluboké zájmy jsou takové, které ovlivňují prakticky celý život daného jedince. Na zájmovou činnost jednostrannou a mnohostrannou dělíme činnost, bereme-li v potaz stupeň koncentrace. Zjednodušeně lze prohlásit, že mnohostranné zájmy jsou povrchní a jednostranné naopak hluboké. Posledním a neméně důležitým aspektem je společenská norma. Z tohoto hlediska se používá označení zájmové činnosti žádoucí (chápaná společností jako hodnotná a přínosná) a zájmová činnost nežádoucí. Je dokázáno, že

---

³⁴ Srov. HÁJEK, B., HOFBAUER, B. a PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Praha: Portál, 2008, s. 164.

³⁵ Srov. Tamtéž, s. 142-143.

včasná výchova ke zdravému a společensky žádoucímu užívání volného času v dětství je mnohem efektivnější než převýchova narušeného jedince.³⁶

Zájmové činnosti bývají často děleny do tzv. zájmových oblastí a to zejména kvůli jejich organizaci. Hranice mezi těmito oblastmi však nelze přesně vést. Patří sem zejména rukodělná činnost, která rozvíjí zejména manuální dovednosti, jemnou motoriku a představivost (např. šití, vyšívání, vaření, stavebnice apod.). Na to navazuje technická činnost, která utváří konstrukční dovednosti (modelářství, minikáry apod.). S přírodními vědami seznamuje přírodovědecká zájmová činnost, která pěstuje především vztah k přírodě (rybáři, chovatelské práce, ekologie apod.). Emocionální složku osobnosti rozvíjejí estetickovýchovné činnosti jako například hra na hudební nástroj, divadlo, tanec a další. Bezpochyby nejrozšířenější formou zájmové činnosti je tělovýchova a sport. Sport rozvíjí nejen fyzickou zdatnost, ale také psychickou odolnost vůči stresu. Naproti nejrozšířenější formě je forma zájmové činnosti, která je v současné době na největším vzestupu a to je PC. Ta vybavuje děti počítačovými dovednostmi a rozvíjí jejich logické uvažování. Jako je rizikem u sportovní zájmové činnosti zneužívání anabolik u této činnosti je nutno dávat pozor na tzv. virtuální drogy.³⁷

Je samozřejmé, že během života jednotlivce se zájmy vyvíjejí. Obsah zájmové činnosti se diferencují podle věku, ale také podle náročnosti práce, specializovanosti činnosti a její návaznosti na předškolní přípravu. Dítě v předškolním věku se povětšinou zajímá o činnost samu. V mladším školním věku zájmy ještě nejsou rozlišeny, naopak převládá touha po poznání všeho nového. Je proto dobré nabízet dětem činnosti, které jsou různorodé a které se odehrávají na různých místech. Až s postupným věkem se zájmy prohlubují a specializují.³⁸ Odlišný obsah tak mají dospívající jedinci, kteří mají potřebu

---

³⁶ Srov. PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času*. Praha: Portál, 1999, s. 98.

³⁷ Srov. HÁJEK, B., HOFBAUER, B. a PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Praha: Portál, 2008, s. 167-168.

³⁸ Srov. PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času*. Praha: Portál, 1999, s. 103.

poznávat svět, orientovat se v něm a zasahovat do jeho dění. Tito jedinci hledají možnost činností, ve kterých by mohli vyniknout a dosáhli tak uspokojení.³⁹

Mimo funkce výchovné a vzdělávací mají zájmové činnosti nezastupitelnou roli také v sociálním rozvoji dětí. Při konání jednotlivých zájmových činností se totiž utvářejí skupiny, které jsou pro realizaci nezbytné. V těchto skupinách často díky stejným zájmům vznikají pozitivní sociální vztahy.

2 Historické uvedení do tématu

Černá v Pošumaví a její okolí se rozléhá na dvou pánvích - vltavské a menší olšinské. Tam, kde se dnes rozprostírá „Velké Lipno“ se kdysi klikatila Vltava, jejíž dno leželo výše než 700 metrů nad mořem. Na druhé straně dnešní hráze, pod „Malým Lipnem“ tekla naproti Vltavě Olšinský potok. Na této mírně členité, ale poměrně vysoko položené pahorkatině vzniklo několik dalších vesnic, které dnes již leží pod hladinou Lipenské přehrady.⁴⁰ Z několika původních obcí a osad, které byly vlivem Lipenské přehrady zatopeny, zůstaly pouze Radslav a Jestřábí jako významné chatové oblasti.⁴¹

Celé území dnešní obce patřilo slovanskému kmeni Boleticů. Území bylo majetkem české královské koruny a v roce 1248 daroval část území král Václav I. svému věrnému služebníkovu Hirzovi z Klinkerbergu.

První zmínky o Černé se písemně datují v listině z roku 1268, kdy Hirzo z Klinkerbergu věnuje své drobné panství tzv. Mokerský újezd, tehdy nedávno zřízenému klášteru Zlatá Koruna. První pojmenování obce „na Černé řece“, či po staletí německé označení Schwarzbach mnohé naznačuje. V této oblasti totiž půda byla odjakživa černá, mastná a mazlavá, a tak se od konce 18. století v této oblasti ve velkém těžila tuha.

---

³⁹ Srov. NĚMEC, J. *Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času pro doplňující pedagogické studium*. Brno: Paido, 2002, s. 24.

⁴⁰ Srov. HUDIČÁK, P., MRÁZKOVÁ, Z., ŠPINAR J. *Lipno: krajina pod hladinou*. Český Krumlov: Českokrumlovský rozvojový fond, spol. s r.o., 2016, s. 151.

⁴¹ Srov. *Černá v Pošumaví 1268-2018 Publikace k 750. výročí obce první zmínky o obci*, kterou sepsal místní archivář Ing. František Záhora, s. 5.

Pomocí falzifikátů Oldřicha z Rožmberka obec zůstala pod správou tohoto rodu do roku 1601.⁴²

S rokem 1623 započal Černou spravovat rod Eggenberků, přičemž Ferdinand II. obdařil značným územím Jana Oldřicha za jeho obrovské finanční pohledávky a také za zásluhy v císařských korunách.⁴³

Po Eggenbercích připadlo panství Český Krumlov knížeti Adamu Františku Karlu Eusebiusovi ze Schwarzenbergu, a tak po mnoho dalších let byla Černá spravována rodem Schwarzenbergů. Schwarzenberský rod se výrazně zapsal do historie obce svými knížecími tuhovými doly.

Takto se historicky formovala obec Černá v Pošumaví, která se nachází v Jihočeském kraji, v bývalém okrese Český Krumlov. Tato malebná vesnice leží v nadmořské výšce 728 m. Správní území obce tvoří dvě katastrální území a to Černá v Pošumaví, Kyselov a pět osad, kterými jsou Bližná, Dolní Vltavice, Mokrá, Muckov a Plánička.⁴⁴

Obec Černá v Pošumaví se může pyšnit velice zajímavou historií přes těžbu tuhy nebo z pohledu pivovarnictví. „*Jen za poslední století se tu stačily vystřídat pozdravy od selského křesťanského Grüss Gott přes hornické Zdař Bůh či spíš Glück Auf (Schacht) k českému civilnímu Dobrému dni, rybářskému Petrovu zdaru až třeba po současná módní „shaka“ gesta surfařů*“.⁴⁵

Je zcela nutno podotknout, že od počátku své historie byla obec tvořena z převážné části německým obyvatelstvem, které na své území Hirzo přivolal. S rostoucím nacionalismem na straně německé i české vznikaly různé volnočasové spolky a sdružení. V reakci na tuto skutečnost byla v roce 1910 v obci Theodorem Wagnerem oficiálně založena místní skupina svazu Němců pro Černou a okolí, která usilovala zejména

---

⁴² Srov. DOLEŽALOVÁ, J.. *Děti pětileté růže*. 2. vyd. Praha: Regia, 2014, s. 268.

⁴³ Srov. KUBÍKOVÁ, Anna. *Eggenberkové: z bankéřské lavice na knížecí stolec*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2016. Šlechtické rody Čech, Moravy a Slezska, s. 51.

⁴⁴ Srov. *Černá v Pošumaví 1268-2018 Publikace k 750. výročí obce první zmínky o obci*, kterou sepsal místní archivář Ing. František Záhora, s. 5.

⁴⁵ HUDIČÁK, P., MRÁZKOVÁ, Z., ŠPINAR J. *Lipno: krajina pod hladinou*. Český Krumlov: Českokrumlovský rozvojový fond, spol. s r.o., 2016, s. 153.

o probuzení a oživení národního uvědomění, přičemž měla také národohospodářské a národotvorné cíle.⁴⁶

Po vzniku Československé republiky ze dne 28. října 1918 zůstalo na území republiky na tři miliony německy mluvících občanů a další národnostní menšiny. Čeští Němci se nechtěli smířit se svým osudem a téměř okamžitě se pokusili odtrhnout pohraniční území a připojit ho k Rakousku nebo k Německu. 17. listopadu byla v jihočeském pohraničí vyhlášena župa Böhmerwaldgau a jejím sídlem byl vyhlášen Český Krumlov. Představitelé této župy hlásali, že se cítí být součástí Německého Rakouska a následně byl v Rakousku samotném přijat zákon č. 40 o rozsahu a hranicích státu, do kterého spadalo i české pohraničí. Dokonce i všechny stanice soudního okresu Horní Planá byly podřízeny četnickému velitelství v Linci. V souboru kronik obce je pouhopouhá jediná zmínka o československém prezidentovi a to byla informace o jeho úmrtí.⁴⁷

3 Historie obce v posledních letech

3.1 Období formování pohraničí

Po Mnichovské zradě roku 1938, bylo pohraničí Čech a Moravy přičleněno k Německu, kdy Černá byla spravována v rámci tzv. župy Oberdonau z Lince, přičemž občané české národnosti museli opustit toto území nebo optovat pro německou státní příslušnost. Za války přišli do Černé občané z Polska či Ukrajiny za účelem doplnění pracovní síly.⁴⁸

Češi s Němci žili společně v Čechách, na Moravě a ve Slezsku po několik set let, kdy společně tvořili kulturní a politickou podobu. Svou společnou prací oba národy přispěly k vytvoření rozvinutého a na středoevropské poměry industrializovaného regionu. Tímto lze říci, že společné soužití mělo i pozitivní význam a bylo produktivní. Soužití Čechů a Němců nelze považovat za vždy bezproblémové. Zejména během 2. poloviny

---

⁴⁶ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví, 1 díl*, kterou přeložil a přepsal JAGR, S., dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 1994, s. 81-82.

⁴⁷ Srov. HUDIČÁK, P., MRÁZKOVÁ, Z., ŠPINAR J. *Lipno: krajina pod hladinou*. Český Krumlov: Českokrumlovský rozvojový fond, spol. s r.o., 2016, s. 17.

⁴⁸ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví od roku 1945, 2. díl*, kterou sepsal archivář Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 2009, s. 4.

19. století se začaly objevovat výraznější problémy, které souvisely s procesem konstituování moderních národů. Zejména vznik republiky na konci první světové války vzal Němcům představu o uspořádání střední Evropy.⁴⁹

S pražským povstáním se pomalu, ale jistě druhá světová válka chýlila ke svému konci, načež vyvstala otázka transferu sudetských Němců z Československa, kterou uzavřela až konference čelných představitelů antihitlerovské koalice, tj. Roosevelta, Churchilla a Stalina konaná v Postupimi u Berlína svým „Prohlášením“ z 5. června a „Zprávou“ z 2. srpna roku 1945. Tímto prohlášením vlády Svazu sovětských socialistických republik, Spojeného království, Spojených států a Francouzské republiky přejaly nejvyšší moc v Německu, kdy převzetí této moci a práv nebylo anexí Německa. Kauzu transferu sudetských Němců z ČSR uzavřela a zpečetila „Zpráva“ o třístranné konferenci v Berlíně z 2. srpna roku 1945. Sudetští Němci po dohodě o převedení museli opustit území Polska, Československa a Maďarska. Na spravedlivé rozdělení Němců do okupačních pásem dohlížela Kontrolní rada.⁵⁰

Je nutné zmínit, že Postupimi předcházela ještě konference Teheránská a Jaltská. Takzvaná „Velká trojka“ se vůbec poprvé v hlavním městě Íránu sešla 28. listopadu 1943, kdy Churchill, Stalin a Roosevelt byli pro zachování úplné nezávislosti, svrchovanosti a územní nedotknutelnosti Íránu. Na tomto setkání se již formoval osud poválečného uspořádání střední a východní Evropy, nicméně hlavním výsledkem byla dohoda západních spojenců o otevření druhé fronty.⁵¹

„Velká trojka“ se dále sešla na Jaltské konferenci konané mezi 4. a 11. únorem roku 1945 v Livadijském paláci v Jaltě na Krymu. Na této konferenci se rozhodovalo o přerozdělení Německa, válečných reparacích, založení OSN, ale hlavně o proběhnutí demokratických voleb v osvobozených evropských územích.⁵²

---

⁴⁹ Srov. KUČERA, Jaroslav. *Odsun nebo vyhnání?: sudetští Němci v Československu v letech 1945-1946*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1992. Panorama dějin, s. 3-4.

⁵⁰ Srov. RICHTER, K. *Bez démonů minulosti: česko-německé vztahy v osudových okamžicích společné minulosti*. Praha: Rodiče, 2003, s. 303.

⁵¹ Srov. SANAKOJEV, ŠALVA P. *Teherán, Jalta, Postupim – sborník dokumentů*, Svoboda, Praha, 1973, s. 5 -88.

⁵² Srov. Tamtéž, s. 170-175.

Roku 1945 procházel obcí transport vězňů různé národnosti, který směřoval do Rakouska. Není známo, kde tento transport skončil, ale lidé, kteří byli umučeni, zastřeleni nebo kteří podlehli náročnosti tohoto transportu, byli společně pochováni na hřbitově v Horní Plané. Zde je každoročně 9. května a 7. listopadu těmto padlým vzdávána čest. Černá byla osvobozena 6. května 1945 americkou armádou, která postupovala na Český Krumlov ze tří stran. Od Frymburku, Dolní Vltavice a Horní Plané. V obci došlo k přestřelce, než se jednotka německé domobrany vzdala. Na přelomu roku 1938 a 1939 byl na okraji obce zřízen tábor RAD (*Reichsarbeitsdiens*). Jednalo se o říšské pracovní služby, které pracovaly při těžbě rašeliny. V dalších letech se v táboře nacházel lazaret a rekonvalescenční středisko. Na konci války se v Černé nacházely zbytky vojenských jednotek německé branné moci a různých nacistických orgánů. První odsun⁵³ německých obyvatel byl proveden již v roce 1945 a probíhal až do roku 1947. Slovy jednoho z pamětníků a aktérů odsunu: „*Ještě večer před odsunem nebylo ani potuchy, ráno však přišel rozkaz, komisař oznámil, že do večera musí být všichni pryč. Odváželi jsme je do Krumlova nahoru na nádraží, sám jsem se dvakrát točil s koňmi a se žebříňákem. V Krumlově museli nastoupit do řady a bylo jim nařízeno, že si s sebou mohou vzít jen to nejnnutnější a nejmilejší a to ve váze 25 nebo 30 kg...*“.⁵⁴

Ke dni 1. 1. 1947 zůstalo v celém Československu 240 000 Němců, z toho v Česku 216 000. Mezi nimi bylo na 32 537 odborníků, 53 103 rodinných příslušníků a 1 876 německých Židů, a dalších. Na Němce se po odsunu mnohdy pohlíželo jako na nespolehlivé a nežádoucí osoby, na která doléhala různá omezení, což bylo obdobou potlačování českého obyvatelstva za protektorátu.⁵⁵

---

⁵³ Nejčastěji se v současné české terminologii používá pojem odsun, ale je možné použít rovněž pojmy jako transfer, nebo také vyhnání – záleží na tom, kdo o té kapitole píše.

⁵⁴ *Kronika obce Černá v Pošumaví od roku 1945, 2. díl*, kterou sepsal archivář Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 2009, s. 4-5.

⁵⁵ Srov. RICHTER, K. *Bez démonů minulosti: česko-německé vztahy v osudových okamžicích společné minulosti*. Praha: Rodiče, 2003, s. 307.

Divoký odsun, čímž se rozumí první etapa vystěhovávání německého obyvatelstva, byl doprovázen zbytečnými krutostmi, které byly způsobeny ve zvlášti a zčásti v neorganizovanosti a nepřehlednosti poměrů.⁵⁶

Mezi německými obyvateli se našla řada občanů protifašistického smýšlení, pro které byl konec války též osvobozením. Řada z nich se taktéž zapojila do obnovy hospodářského a politického života po konci války. Kvůli národnímu radikalismu a protiněmeckým opatřením, které německé antifašisty postihovaly, se řada z nich nakonec rozhodla pro odchod z republiky. Tato část německého obyvatelstva si však alespoň mohla s sebou vzít svůj movitý majetek. Každá osoba si mohla s sebou vzít 1 000 RM, ale cenné předměty krom snubních prstenů například musela zanechat.⁵⁷

Je třeba vyzdvihnout dopis od Václava Havla, který jej poslal německému prezidentovi Richardu von Weizsäckerovi, jenž jej citoval ve svém vánočním projevu 22. prosince 1989: *“Já osobně - stejně jako mnozí mí přátelé - odsuzuji vyhnání Němců po válce. Považoval jsem ho vždy za nejhlubší nemorální čin, který způsobil nejenom Němcům, ale snad v ještě větším měřítku Čechům samotným jak morální, tak také materiální škody. Když se na zlobu odpovídá zlobou, znamená to, že se zloba nepotlačuje, nýbrž rozšiřuje.”*⁵⁸

Ke konci roku 1945 přicházeli noví obyvatelé a to z oblasti kolem Hluboké nad Vltavou a z okresu Havlíčkův Brod. Do Černé přišlo ke konci roku 1946 celkem sedmáct rodin. O rok později bylo dokončeno základní osídlení obce. V dalších letech obec dosídlili občané slovenské národnosti z Rumunska, jejichž rodiče v Rumunsku žili v době Rakouska-Uherska. Také se mezi novými obyvateli našli příslušníci 1. Československého armádního sboru v SSSR, takzvaní volynští Češi.⁵⁹

---

⁵⁶ Srov. KUČERA, J. Odsun nebo vyhnání?: sudetští Němci v Československu v letech 1945-1946. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1992. Panorama dějin, s. 13.

⁵⁷ Srov. KUČERA, J. Odsun nebo vyhnání?: sudetští Němci v Československu v letech 1945-1946. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1992. Panorama dějin, s. 31-32.

⁵⁸ KUČERA, J. Komu sluší omluva: Češi a sudetští Němci: (dokumenty, fakta, svědectví). Praha: Erika, 1992. Panorama dějin, s. 131.

⁵⁹ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví od roku 1945, 2. díl*, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 2009, s. 5.

3.2 Komunistické období

Roku 1946 směřovalo ke konci osidlování obce a dokončen byl odsun německých občanů. V této době se utvářely nové politické strany a to například v Černé dala vzniku třetí politická strana a to Československá sociálně demokratická strana, kdy se podobná situace vytvářela i v ostatních obcích. Téhož roku se konaly první volby do zastupitelských orgánů, ze kterých vyšla nejsilněji KSČ.⁶⁰

Dne 26. 5. 1946 získali jihočeští komunisté 42% odevzdaných hlasů a tím se stali nejsilnější politickou stranou na českém jihu. Komunisté bodovali zejména v pohraničních oblastech ČSR, kdy na Českokrumlovsku získali 42,83 procentních hlasů voličů. O demokratičnosti voleb tehdy ještě nebylo pochyb, neboť se hlasovalo naprosto svobodně.⁶¹

Po volbách byly vytvořeny Místní národní výbory, kde se v Černé v Pošumaví stal předsedou občan Jan Fikar. V obci Bližná, byl předsedou, občan Václav Růžička starší. Místní národní výbory byly vytvořeny i v okolních obcích a to v Muckově, Mokré, Dolní Vltavici a Pláničce. Období, které následovalo, by se dalo definovat jako období tvrdých zkoušek a politikaření. Toto období trvalo až do roku 1948. Strany si vytvářely podporu a vliv k uplatnění svých cílů, což se nejvíce podařilo KSČ.⁶²

Komunisté ukázali, že jsou za každých okolností suverénní stranou, která s jistotou ví, jak spasit lidstvo, ač si to málokdo přeje. Sled událostí od 20. února do 27. února vyústil v komunistickou výhru.⁶³

„V pátek 27. února byla největší událostí schůzka prezidenta Beneše s novou vládou Klementa Gottwalda, během dopoledne přišla nová vláda na Hrad za prezidentem složit ústavou předepsaný slib. Přísahali na větu: „Slibuji na svou čest a na své svědomí, že budu svědomitě a nestranně konat své povinnosti a budu šetřit ústavních a jiných zákonů.“ Po krátkém Gottwaldově úvodu (opakoval v podstatě totéž, co řekl na

---

⁶⁰ Srov. Tamtéž, s. 8.

⁶¹ Srov. KUBÁT, J. *Cesta k Únoru: příspěvek k regionální historii KSČ 1945-1948 v jižních Čechách*. České Budějovice: Jihočeské nakladatelství, 1982, s. 69-71.

⁶² Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví od roku 1945, 2. díl*, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 2009, s. 8.

⁶³ Srov. VEBER, V. *Osudové únorové dny 1948*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008, s. 238.

*Václavském náměstí 25. února, chválil Beneše za to, že „slyšel hlas lidu a poznal spravedlivost jeho rozhořčení“).*⁶⁴

KSČ, která v únoru vyšla jako vítězná strana, na dlouhou dobu významně změnila poměry v celé vlasti a to i v malé vesničce, v Černé v Pošumaví. V obcích vznikaly Akční výbory, Národní fronty, jejichž úkolem bylo prověřování spolehlivosti členů Místního národního výboru, reakční živlové byli utišováni a nabylo zde prostoru k budování socialistické společnosti.

V Černé v Pošumaví vznikla jednotka Lidových milicí pod vedením KSČ s kapacitou 16 členů. Milice zabezpečovala ochranu objektů v okolí a dále spolupracovala s pohraniční stráží, při ochraně státní hranice. Sociálně demokratická strana byla přičleněna ke KSČ a také téhož roku proběhly volby do Místního národního výboru. V tomto období převládalo mezi lidmi velké napětí ohledně jejich nejisté budoucnosti. Některé rodiny po únoru roku 1948 z obce dokonce odešly, neboť práce v zemědělství byla velmi náročná. Přechody přes státní hranici byly rovněž na denním pořádku, přičemž často docházelo k přestřelkám mezi emigranty a příslušníky pohraniční stráže.⁶⁵

*„Po vítězství pracujícího lidu v únoru 1948 bylo zřejmé, že zemědělská chudina, drobný a střední rolník je rozhodnut po boku dělnické třídy pod vedením KSČ vytvářet příznivé podmínky pro výstavbu socialismu na vesnici.“*⁶⁶

V roce 1949 se uskutečnil 9. sjezd KSČ, kde se ujednal nový cíl - výstavba socialistické společnosti. Jedním z dílů této výstavby byla i kolektivizace zemědělství. V letech 1949 a 1950 začala vznikat JZD. V tomto období mnohé vytrpěli noví dosídlenci, kteří ještě vstřebávali útrapy z druhé světové války, následně jim byla zabrána půda, která jim ještě pár let zpět byla předána. V roce 1950 bylo JZD založeno v Bližné a v Muckově v roce 1949. První z nich mělo pouhého roku trvání, část členů přešla k Československým státním statkům v Dolní Vltavici a šest rodin hospodařilo do roku 1956 jako soukromníci, než se připojili k ČSSS. V Muckově si družstvo též nevedlo dobře a v roce 1953 JZD zaniklo a převzal je Státní statek. Mezi členy nepanovala dobrá

---

⁶⁴ Tamtéž, s. 345.

⁶⁵ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví od roku 1945, 2. díl*, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 2009, s. 8.

⁶⁶ *25 let JZD na Českokrumlovsku*. Český Krumlov: Komise regionálních dějin OV KSČ, 1974. cca 120 s.

atmosféra a hádky zde byly na denním pořádku. Každý byl z jiného koutu republiky a těžko hledali společná řešení. Práce se šidila a kradlo se, z čehož byly učiněny patřičné důsledky. Dva lidé byli zavřeni a jeden člověk vyvázl s podmínkou.⁶⁷

V okolí Černé v Pošumaví byla spousta neobdělávané půdy, nacházelo se zde mnoho neosídlených oblastí, a tak zde půdu přebíral Národní pozemkový fond. Tento fond se v roce 1949 přetvořil na výše jmenovaný státní statek. K 1. lednu 1951 vzniká Státní statek Černá, který byl rozčleněn na provozní jednotky Dolní Vltavice, Valtrov, Zvonková, Olšov, Jestřábí, Kovářov, Blatná a Světlík. Největší reorganizace vznikla 1. 1. 1976, kdy v rámci delimitace a slučování byl Odštěpný závod 01 Černá v Pošumaví sloučen s Odštěpným závodem Frymburk. K dalším delimitacím uvnitř OZ 02 Frymburk docházelo v různých časových obdobích až do roku 1989.⁶⁸

V roce 1947 byl ukončen provoz pivovaru, který byl v provozu 379 let, pivo se do Černé začalo dovážet a zůstala zde pouze stáčírna. Z objektu byla postupnou rekonstrukcí vystavěna sodovkárna. Přešlo se na vaření ovocných šťáv. Sodovkárna zásobovala ve své tehdejší době svými výrobky 2/3 okresu Český Krumlov a 1/3 okresu Prachatice. V roce 1980 sodovkárna vyprodukovala 40 500hl limonád, 3 705 tun sirupů a 1 141 tun jablečného sucusu.⁶⁹

V období mezi lety 1961 až 1965 byla zahájena rekreace na březích právě napuštěného Lipenského jezera. Též v těchto letech v obci započala výstavba domů a to devítibytovky. Státní statek na Bližné vystavěl nejprve 14 a poté 42 bytových jednotek. Byla také započata výstavba areálu živočišné výroby v Černé, Muckově a Bližné a mechanizačního střediska v Černé. Obec se dále rozrůstala stavbou hotelu Racek, panelové restaurace, Autokempingu či nové samoobsluhy potravin. V prostoru Jestřábí, Radslav a Dolní Vltavice se začaly stavět soukromé a podnikové chaty. V obci se provedla výstavba kanalizace v horní i dolní části obce a byla zahájena výstavba

---

⁶⁷ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví od roku 1945, 2. díl*, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 2009, s. 9-10.

⁶⁸ Srov. *Černá v Pošumaví 1268-2018 Publikace k 750. výročí obce první zmínky o obci*, kterou sepsal místní archivář Ing. František Záhora, s. 57-60.

⁶⁹ Srov. *Černá v Pošumaví 1268-2018 Publikace k 750. výročí obce první zmínky o obci*, kterou sepsal místní archivář Ing. František Záhora, s. 61-62.

veřejného osvětlení, která byla dokončena roku 1967. Mezi roky 1961 až 1965 byl zrušen okrsek SNB a bylo vytvořeno Obvodní oddělení VB v Horní Plané. Roku 1967 se začalo budovat fotbalové hřiště vedle kostela a začalo se s úpravou pláže pod panelovou restaurací.⁷⁰

V Černé v Pošumaví je stále řada občanů, kteří si pamatují průběh roku 1968. Tehdy většina z nich přijímala změny se stejnými pocity, jako většina našeho národa. Každý byl tehdy rád, že se ledy konečně hnuly. Naděje, že se něco změní, přišla s jarem roku 1968 i do Černé v Pošumaví, ale nadšení se začalo postupně vytrácet. V příhraniční oblasti se poněkud uvolněná činnost začala utužovat, ale někteří tvrdí funkcionáři byli i zde, kdy se většina občanů upínala k tomu, že se něco změní. Tehdy v obci žili lidé, kteří v převážné většině pracovali v zemědělství, v lesích, v Tuhových dolech a podobně. Pro vesnického člověka byla prvořadá povinnost pracovat a pak teprve byl prostor rozebírat vzniklou situaci.⁷¹

Toto období začalo vrcholit v lednu 1968 na zasedání ÚV KSČ, kdy byl odvolán Novotný. Tímto se nastartoval proces, který vešel do dějin jako tzv. "Pražské jaro" a skončil srpnovou okupací země. Zahájila jej postupná výměna funkcionářů na všech úrovních a obnovení svobody slova. Nové stranické a státní vedení provádělo demokratizační změny ve společnosti, které spočívaly v předání části rozhodovacích pravomocí demokraticky zvoleným společenským strukturám. Společnost si přála další změny a tlak stále sílil. Následně byla vláda nucena podstoupit razantní krok. Osudným se stal den 21. srpen 1968.⁷²

Tohoto dne lidé od rána poslouchali rádio a těžko vstřebávali tehdejší informace, proč sem právě spojenecká vojska přišla. Sovětský svaz byl dáván za vzor a sovětský člověk měl být ten nejlepší. Rudá armáda nás osvobodila, tak proč by nás teď měla okupovat. V tento den tanky přijeli i do Černé v Pošumaví. Tanky přijely pouze dva a dále pokračovaly směrem na Dolní Vltavici. Vojáci byli údajně zmateni, neboť měli

---

⁷⁰ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví od roku 1945, 2. díl*, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 2009, s. 12-15.

⁷¹ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví od roku 1945, 2. díl*, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 2009, s. 16.

⁷² Srov. *Časopis Totalita* [online], dostupný na: <http://www.totalita.cz/norm/norm.php> [23. 7. 2020]

k dispozici ještě staré mapy, na kterých nebyla zakreslena Lipenská přehrada, a tak nevěděli, kde jsou. Dle některých svědků několik lidí vojákům horlivě mávalo a ukazovalo, ať jedou pryč. Další s nimi chtěli navázat rozhovor, ale vojáci, kteří zřejmě pocházeli z neruských republik, na ně namířili samopaly. V odpoledních hodinách pak vojáci odjeli směrem na Horní Planou a poté stáli několik dní v Hůrce s údajně namířenými hlavními na silnici. Předseda MNV nijak nezasahoval a držel si odstup, dle některých svědků se tajemník MNV snažil vojákům vysvětlit situaci, ale bez úspěchu. Někteří občané psali hesla, aby vojáci odešli tam, odkud přišli. V dalším průběhu srpnových dnů lidé ve vesnici například vyrobili panáka, který se podobal Vasilu Bilakovi, a toho pak pověsili na strom v obci.⁷³

Po invazi vojsk Varšavské smlouvy následovalo období normalizace. Toto období probíhalo v několika fázích podle toho, jak postupně ztráceli vliv a moc představitelé tzv. Pražského jara a na jejich místa nastupovali služebníci Kremlu.⁷⁴

I během tohoto období pokračoval růst obce. Byla zahájena výstavba nové pošty v Černé, dokončovaly se úpravy v prostoru zrušeného hřbitova na parčík, u panelové restaurace byl zřízen kiosek Potravin a Zeleniny. Roku 1971 byl přistavěn sklad a sociální zařízení k ubytovně Místního národního výboru. Ubytovací kapacita se na ubytovně rozšířila na 34 lůžek v devíti pokojích. Dále probíhala modernizace tábořišť Místního národního výboru na Jestřábí a též byla zahájena výstavba tábořiště Olšina. V dalších letech se obec dále rozrůstala stavbou nových rodinných domů.⁷⁵

15. srpna roku 1975 došlo k narušení státních hranic, kdy v odpoledních hodinách přistála v ovesném poli v prostoru Dolní Vltavice helikoptéra bez státních poznávacích značek a přepravila do NSR dva občany NDR, kteří byli v Černé jako rekreanti, neboť občané NDR hojně trávili svůj volný čas u Lipenské přehrady. Tato akce byla samozřejmě předem domluvena. Totéž se opakovalo ještě 17. srpna 1975 a tehdy pilot helikoptéry údajně střílel na pohraničníky z kulometu. Pohraničnickům se podařilo zadržet pomocníka

---

⁷³ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví od roku 1945, 2. díl*, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 2009, s. 16-17.

⁷⁴ Srov. *Časopis Totalita* [online], dostupný na: <http://www.totalita.cz/norm/norm.php> [23. 7. 2020]

⁷⁵ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví od roku 1945, 2. díl*, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 2009, s. 17.

pilota, který pomáhal nastupujícím pasažérům. Toho dne byli opět uneseni dva občané NDR. Tímto činem se narušily vztahy ČSSR a NSR s Rakouskem. Touto událostí se zabývaly všechny československé sdělovací prostředky. Rozhovor s představiteli obce a svědky této události přijela natočit reportáž i Československá televize.⁷⁶

Rok 1977 byl velmi bohatý na události. V tomto roce například vznikl dokument Charta 77, který zprvu svého zrození byl velmi utlačován. Na místo toho začaly státem řízené oslavy 30. výročí Velké říjnové socialistické revoluce. Ve znamení těchto oslav žila celá ČSSR a samozřejmě i obec Černá v Pošumaví po celý rok. Všechny akce, plnění volebního programu a uzavírané socialistické závazky byly směřovány k tomuto výročí. Po volbách na podzim roku 1976 se přijal nový volební program pro období let 1976 až 1981. Volební program zahrnoval na úseku politicko-organizačním především zvýšením nároků na politickou práci, rozvíjení činnosti MV NF a zlepšení spolupráce MV NF s MNV a závody v obci, zesílení vlivu na mladou generaci, zabývání se poněkud slabší činností Osvětové besedy, rozvíjení činnosti zájmových kroužků v obci, rozvíjet cestovní ruch, zlepšování veřejného prostranství a dalších.⁷⁷

Zmínky o obyvatelstvu obce z roku 1977 je charakterizováno následovně: „*Lidé zde žijící jsou spokojeni, našli zde zaměstnání a šťastný domov. Přesto dochází k pohybu obyvatelstva více než v jiných oblastech, což je dáno především nižší možností kulturního a sportovního vyžití. Přichází většinou mladí lidé kvůli bytu, ale po čase opět odcházejí. Nárůst obyvatelstva není zastaven, ale je zaznamenáván. Ke konci roku 1977 měla obec 920 obyvatel*“.⁷⁸

Rok 1978 se stal důležitým pro všechny občany vlasti. Jednalo se o významné výročí 60 let od vzniku samostatné Československé republiky. Mimochodem v tomto roce došlo ke společnému letu sovětsko-československé posádky, jejímž členem byl českobudějovický rodák Ing. Vladimír Remek. Za uplynulých 30 let se úroveň obyvatel Černé v Pošumaví zvýšila, automobil již nebyl přepychem, ale stal se životní nutností, mnoho

---

⁷⁶ Srov. Tamtéž, s. 24

⁷⁷ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví od roku 1945, 2. díl*, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 2009, s. 24.

⁷⁸ *Kronika obce Černá v Pošumaví úvodní část – rok 1979, 2. díl*, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, s. 40.

domácností vlastnilo televizor a závody v obci vykazovali plnění a překračování svých plánovaných úkolů. Obec se díky Lipenské přehradě stala středem turistického ruchu, kdy invaze turistů byla zřejmá hlavně v letním období.⁷⁹

Blížil se další důležitý rok a to rok 1988. Pro naši vlast jsou data jako 1918, 1948 či 1968 klíčová. I rok 1988 byl předzvěstí něčeho velkého. Úvod do roku 1988 byl ve znamení změn, které měly doslova revoluční povahu. Tento rok přinesl změny ve vedení Československého státu, změnily se federální i národní vlády a měnily se i názory a smýšlení, zejména v orientaci na ekonomiku. Jednou z rozhodujících podmínek a předpokladem přechodu ekonomiky se stala přestavba hospodářského mechanismu. To vyžadovalo provedení výrazných změn v postavení, úloze a vzájemných vztazích státních orgánů a hospodářských organizací tak, aby pravomoc a odpovědnost jednotlivých článků řízení odpovídala jejich postavení a jednotné socialistické ekonomice. Dále byly všem předkládány k veřejné diskuzi zásady novelizace Zákoníku práce, kdy se občané mohli vyjádřit k jednotlivým bodům a následně se mohli obracet se svými dotazy na vedoucí orgány obce. Začátkem osmdesátých let docházelo v Černé v Pošumaví i v ostatních obcích k poklesu obyvatel. V roce 1988 bylo v Černé 778 obyvatel a jednalo se oproti roku 1977 o pokles o 142 obyvatel. Příčina byla v nedostatečné podpoře bytové výstavby, v celkově nízké a obtížně dostupné občanské vybavenosti a dostupnosti služeb. Svou roli v poklesu obyvatel sehrála bez pochyb také malá možnost ve výběru povolání. Jisté možnosti byly i u výstavby rodinných domů, ale zde nastávaly často problémy s vyprojektováním technického vybavení, čistírny odpadních vod, kanalizace a vodovodů a také s nedostatkem stavebních materiálů. Tímto občanům, kteří v obci bydleli nebo pracovali nejméně deset let, byla vyplácena stabilizační odměna.⁸⁰

Během celého komunistického období se systém několikrát přejmenoval. Ústavou z roku 1948 se Československo stalo lidovou demokracií a ústavou z roku 1960 socialistickou republikou. Tyto termíny označovaly etapy socialistického vývoje: za Brežněva se v celém sovětském bloku přešlo od socialismu k reálnému socialismu. „Národní“ etapy tohoto vývoje nesly i jiné termíny, kdy Češi měli své „jaro“ a po vpádu

---

⁷⁹ Srov. Tamtéž, s. 43.

⁸⁰ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví část čtvrtá – rok 1987 - 1989, 2. díl*, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, s. 29-30.

vojsk Varšavské smlouvy, který je přivedl zpět do sovětského stádečka, zažili rovněž svou „normalizaci“, které se též říkalo konsolidace. Rovněž se různá období označovala jménem nejvyššího státního představitele, jako ve všech politických režimech, jako například za Gottwalda, za Novotného či za Husáka.⁸¹

3.3 Vstup do nové éry

Svoboda pochopitelně nepřišla po jedné demonstraci, ale byla vybojována za celých 40 let mnoha známými a zcela opominutými osobnostmi a zejména lidmi, kteří pro svobodu neváhali položit svůj vlastní život. Mnozí lidé riskovali osobní postih, kariéru, pronásledování úřady i tajnou policií. Všechno vyústilo k 17. listopadu roku 1989, kdy se opět výrazně měnily dějiny našeho národa.⁸²

Psal se leden roku 1990, kdy celá republika žila v euforii, že režim, který pod kontrolou jedné strany řídil politický, veřejný i občanský život konečně padl. Dá se říct, že občané Československa se zásluhou tzv. Sametové revoluce najednou ocitli v zcela novém světě. Najednou život přinášel nové možnosti a zejména občané v pohraniční oblasti měli mnoho příležitostí díky možnostem příjmu zahraničních televizí vidět, jak život vypadá „tam venku“. Lidé chtěli, aby v obchodech byl všeho dostatek, aby mohli cestovat za hranice a měli dostatek peněz. Se Sametovou revolucí přišly reformy hospodářské, ekonomické a další, které by měly naši vlast posunout blíže k západu. Český národ je specifický tím, že by chtěl mít všechno a ihned nejlépe bez moc velké práce. Přejít do nového období byl tudíž poznamenán nejen patřičnou euforií, ale i pochybnostmi, strachem a nesouhlasem.⁸³

Po roce 1989 Češi začali označovat blízkou minulost jako „za komunistů“, někdo zase říkal „za bolševiků, další „za totality“. Komunismus v roce 1989 nezanikl, ale dál existuje. Existuje v jiných podobách, existuje jinde, ale i v české společnosti, kde dále

---

⁸¹ Srov. MAYER, F. *Češi a jejich komunismus: paměť a politická identita*. Praha: Argo, 2009, s. 18.

⁸² Srov. NOVOTNÁ, E., CUHRA J. a NOVOTNÁ, M. *Albertov 1989: 20. výročí Sametové revoluce: katalog výstavy 17. 11. 2009 - 10. 1. 2010*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, 2009, s. 10.

⁸³ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví rok 1990 - 1995, 3. díl*, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 2003, s. 7.

působí komunistická strana, která změnila název na KSČM. Termín „komunismus“ se tak u většiny Čechů po roce 1989 vztahuje k minulosti, k překonanému období.⁸⁴

19. listopadu 1989 vzniklo občanské fórum jako hnutí občanů, které spojovala snaha o hledání pozitivních východisek z krizové situace ve společnosti. Hlavními představiteli byl například Václav Havel nebo Václav Klaus. Zejména ve venkovských oblastech nebo ze strany dělnictva se občanskému fóru nedostávalo patřičného porozumění. Lidé na vesnici nejsou tolik otevření změnám a znají se hlavně mezi sebou. Místní občanská fóra vznikají po celé republice a snaží se upřesňovat a vyhraňovat názorová stanoviska občanů. I v Černé v Pošumaví vzniklo občanské fórum kolem počátku roku 1990, kdy prozatímní pracovní skupina OF připravila jednání „u kulatého stolu“ za účasti zástupců politických stran a dosavadních poslanců MNV, kdy se snažili společně řešit některé složitější situace v obci. OF v Černé v Pošumaví neodmítalo spolupráci s nikým ani s členem KSČ, pokud šlo o poctivého a schopného člověka, neboť účelem bylo najít společná řešení ke zlepšení účinnosti národního výboru. V Černé v Pošumaví však veškeré snahy o spolupráci nedopadly dobře. Ani jedna strana nebyla připravena k tomu vést slušný a přiměřený dialog. Od počátku bylo úkolem nejen OF, ale i ostatních vládních činitelů, poslanců a řídicích pracovníků vysvětlovat veřejnosti smysl a cíl reformních opatření. Hlavním tématem byla privatizace, kdy šlo o postupnou změnu vlastnických vztahů ve společnosti. Utvářet se měl větší prostor drobnému podnikání, soustředit se mělo také na střední a větší podniky, kde se měla zefektivnit výroba a cílem bylo rozbití monopolu a umožnit více forem vlastnictví. Došlo ke změnám právního řádu, kdy bylo přijato velké množství zákonů a k těm nejdůležitějším patřily tři restituční zákony: „o zmírnění následků některých majetkových křivd, o mimosoudních rehabilitacích a zákon o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku“. Výše uvedené zákony umožňovaly navrácení majetku vyvlastněného v období od 25. února 1948 do 1. ledna 1990, kdy se tyto zákony dotkly i majetku dosud užívaného obcí, podniky i občany na území katastru obce Černá v Pošumaví.⁸⁵

---

⁸⁴ Srov. MAYER, F. *Češi a jejich komunismus: paměť a politická identita*. Praha: Argo, 2009, s. 19.

⁸⁵ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví rok 1990 - 1995, 3. díl*, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 2003, s. 7-8.

Ve dnech 24. a 25. 11. 1990 se konaly komunální volby, čímž skončilo MNV a bylo zvoleno jedenáctičlenné zastupitelstvo. Zastupitelstvo v čele s nově zvoleným starostou Ing. Janem Novákem se připravovalo na obtížný úkol, což byla privatizace majetku a restituce. Následně se začalo v obci podnikat, podporovalo se podnikání všeho druhu a začaly vznikat nové typy firem, zejména akciové společnosti a společnosti s ručením omezeným, zároveň se vše připravovalo na podstatné snížení zemědělské výroby.⁸⁶

Započala invaze turistů, kdy šlo hlavně o rakouské občany. Kurz koruny k marce nebo šilinku byl velmi výhodný a tak se turisté v našich hotelích slušně a levně najedli, a domů si odváželi různé suvenýry. Pomalu zvonil umíráček černobílým televizorům, o které už nebyl zájem, naopak vyvstala poptávka po barevných televizorech. Plesy a diskotéky zaplavila tzv. Lambada a dále započal odsun sovětských vojsk, která u nás byla umístěna.⁸⁷

Dne 11. listopadu 1998 se obec Černá v Pošumaví přihlásila do Programu obnovy venkova na základě usnesení vlády České republiky, přičemž může obec čerpat dotace, které vyčlenila Evropská unie. Obecní zastupitelstvo program 22. prosince 1998 schválilo a v obci došlo postupně k velkému rozvoji například v hospodářství obce, zachování a obnově venkovské zástavby, úpravě veřejných prostranství, občanské vybavenosti a technické infrastruktury, obnově krajiny, osvětě, kultury a společenských akcí. Nutno podotknout, že se rekonstruovaly též sakrální památky, kdy se zpočátku jednalo o obnovu křížů, podstavců, jejich nátěrů, vyhledávání ztracených monumentů atd.⁸⁸

V osmdesátých letech byl nalezen rozsáhlý kras s pramenem kvalitní pitné vody na třetím patře dolu Bližná. Po ukončení těžby v lomu se kvalitní pitná voda začala komerčně využívat. V kamenolomu na Bližné se v roce 2000 odkryla po mnoha stránkách velice zajímavá jeskyně, jenž je součástí většího systému, ke kterému patří i tři rozsáhlé krasové dutiny, které byly objeveny v roce 1983. Příchod privatizace znamenal konec bývalému

---

⁸⁶ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví rok 1990 - 1995, 3. díl*, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 2003, s. 16-17.

⁸⁷ Srov. Tamtéž, s. 23.

⁸⁸ Srov. *Černá v Pošumaví 1268-2018 Publikace k 750. výročí obce první zmínky o obci*, kterou sepsal místní archivář Ing. František Záhora, s. 110-111.

pivovaru a sodovkárně. Celý objekt po mnoho let chátral a roku 2006 dokonce vyhořel. O tři roky později objekt koupili noví majitelé a začala rozsáhlá rekonstrukce.⁸⁹

1. 3. 2001 proběhlo sčítání lidu, domů a bytů, kdy občané měli povinnost poskytnout požadované údaje správně, pravdivě a včas. Informace týkající se národnosti či náboženského vyznání vyplnil každý dle svého rozhodnutí. Černá k tomuto dni měla celkem 826 obyvatel, z čehož bylo 426 mužů a 400 žen. Obyvatel ve věku 0-14 let bylo 152, ve věku 15-19 let 293 mužů a 263 žen, 60 a více let 52 mužů a 66 žen. Celkem se přihlásilo k víře 259 občanů, nejvíce a to 221 bylo vyznání římskokatolického. Občanů se základním vzděláním bylo evidováno 220, vyučených 295, s úplným středoškolským vzděláním zakončeném maturitou 112, s vysokoškolským vzděláním 23 a nezjištěným 24. Každá věková skupina s ohledem na fakt, jestli se jedná o muže či ženu, chlapce či dívku se liší svým zájmem o určité volnočasové aktivity, proto mi přišlo vhodné tyto informace uvést.⁹⁰

V následujících letech v obci přibýlo mnoho nových domů a bytových jednotek, byly zrekonstruovány mnohé veřejné budovy, vybudovaly se nové chodníky, parky a obcí prochází nová pozemní komunikace, která přispěla k většímu cestovnímu ruchu. Lze konstatovat, že obec prošla celkovým zkrášením.

4 Vývoj spolků a organizací v obci

Nejdříve se budeme věnovat dvěma zařízením, které se věnují volnému času, ale liší se od spolků a kroužků. Tím je činnost letního kina a obecní knihovny. Poté přejdeme k místním spolkům, kroužkům a lidem, kteří se věnovali a věnují volnému času v obci.

4.1 Kulturní činnost letního kina

Od roku 1947 dojíždělo do obce putovní kino, kdy se tehdy promítalo na sále pohostinství. Od roku 1975 spadá Letní kino pod správu MNV Černá v Pošumaví

---

⁸⁹ Srov. Černá v Pošumaví 1268-2018 Publikace k 750. výročí obce první zmínky o obci, kterou sepsal místní archivář Ing. František Záhora, s. 177-179.

⁹⁰ *Kronika obce Černá v Pošumaví rok 2001, 4. díl*, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, s. 7-9.

a započala obnova celého areálu. V letech 1971 až 1977 kino dostalo nová sedadla s opěradly, byly vybudovány kiosky a nové promítací plátno. V kině bylo 735 sedadel a například roku 1988 se celkem promítalo 66 filmů, průměrná návštěvnost činila 450 diváků a tržba činila 201 450,- Kčs.⁹¹ Místní letní kino si za dobu své existence vybudovalo silnou fanouškovskou základnu. Tuto oblibu získalo zřejmě vzhledem ke své poloze a charakteru. Kino je umístěno v lese nad Lipnem a při večerním promítání působí zcela odlišnou atmosférou než ve většině moderních kin. Na každé léto je důkladně zpracován seznam promítaných filmů a též jsou do programu zařazeny i divadelní či hudební akce pro ty nejmenší. Letní kino využívají zejména turisté, kteří o prázdninách jezdívají k Lipnu rekreovat, a tímto se stává kino pro uživatele příjemným zpestřením dovolené.

4.2 Obecní knihovna

Až do nastoupení Josefa II. na rakouský trůn byla dostupnost sbírek knih a časopisů v podobě knihoven pouze pro šlechtu, kláštery, univerzity či vyšší úředníky ve městech. S obdobím vlády Josefa II. přišlo mnoho reforem a také byly uvolněny cenzurní předpisy, se kterými přišla exploze v literární produkci. Za vlády Františka I. se začalo formovat české národní hnutí a čeština se začala více prosazovat. Právě zvyšování gramotnosti nebo předčítání knih a časopisů na venkově bylo klíčem k úspěchu, který vedl k národnímu obrození. Do této doby na českém a moravském venkově převažovali lidé, kteří mluvili česky, ale číst a psát neuměli. Roku 1811 založil v Hranicích na Přerovsku Josef Heřman Agapit Gallaš první veřejnou knihovnu se souhlasem Moravskoslezského gubernia. V knihovně bylo přes 5000 knih a ty byly dostupné pro lidi z celého okolí bezplatně. Od 30. let 19. století se objevují obecní knihovny. Četba měla v českém prostředí silnou tradici, ale knihy nebo časopisy byly málo dostupné a pro řadu lidí finančně nedostupné, proto bylo řešením zřízení společných knihoven, kde se půjčovaly lidu poučné nebo zábavné spisy za malý peníz.⁹²

---

⁹¹ Srov. Černá v Pošumaví 1268-2018 *Publikace k 750. výročí obce první zmínky o obci*, kterou sepsal místní archivář Ing. František Záhora, s. 74.

⁹² Srov. KUBÍČEK, Jaromír. *Dějiny veřejných lidových knihoven v českých zemích: History of public libraries in the Czech Lands*. Brno: Moravská zemská knihovna, 2019. ISBN 978-80-7051-250-0, s. 11– 27.

Zásadní vliv na vývoji českého knihovnictví měl 1. sjezd československých knihovníků, který se pořádal 13. a 14. května 1948 v Brně. Poté již lidové knihovny začaly odrážet ideologii dané doby, kdy knihovníci slíbili, že přebudují knihovny tak, aby se staly středisky výchovy lidu k socialismu.⁹³

Lidová knihovna v Černé v Pošumaví byla v roce 1950 umístěna v budově MNV na ploše 25 metrů čtverečných. V tomto roce se v knihovně nacházelo celkem 376 svazků, a bylo zaregistrováno 20 čtenářů, kteří si vypůjčili 47 svazků, z převážné části šlo o beletrie. V roce 1968 se knihovníkem stal Jan Hadraba, který pracoval na poloviční úvazek jako profesionální pracovník a jeho druhá půlka úvazku byla naplněna prací knihaře při MNV. Knihovna v těchto letech byla otevřena denně od 8 do 12 hodin včetně nedělí a z metodické návštěvy ze dne 10. září bylo vypůjčeno od ledna do konce srpna celkem 2 996 výpůjček. Knihovna v Černé v Pošumaví byla oceněna Štitem ministerstva, i přes to, že budova knihovny byla v katastrofálním stavu.⁹⁴

Místní lidová knihovna se v obci Černá v Pošumaví stala stálým kulturním článkem. K 31. 12. 1977 disponovala knihovna celkem 5 628 svazky a za rok 1977 bylo vypůjčeno čtenářům celkem 5 564 kusů. Knihovna nevyhovovala svou velikostí akcím většího rázu, takže se zde nemohly konat různé besedy, večery s knihou apod.⁹⁵

V letech 1982 evidovala knihovna 230 čtenářů, bylo půjčeno 2 500 ks knih a během roku se uspořádala výstava knih spojená s prodejem. Činnost knihovny se v daném období zaměřovala na výchovné působení na čtenáře formou osobní a názorné agitace, přičemž byl kladen důraz na výstavu knih a besed s knihou. Po 25 letech ve funkci knihovníka po panu Hadrabovi převzala knihovnu Marcela Novotná. Půjčovní doba byla každé úterý od 16 do 20 hodin.⁹⁶

---

⁹³ Srov. Tamtéž, s. 208.

⁹⁴ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví od roku 1945, 2. díl*, kterou sepsal archivář Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 2009, s. 27–41.

⁹⁵ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví úvodní část – rok 1979, 2. díl*, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, s. 16-39.

⁹⁶ *Kronika obce Černá v Pošumaví 1980 - 1983, 2. díl – část druhá*, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 1980, s. 71-72.

S listopadem 1989 přišla i do knihovnictví svoboda projevu, názorová pluralita a knihovny již nebyly řízeny, ale zřizovány. Pracovníci oddělení knihoven MK dokázali prosadit nový knihovnický zákon pro veřejně přístupné knihovny, který je postaven na knihovnických službách. Ne všechny knihovny se musí zákonem řídit, ale pouze ty, které se zaregistrují. Zaregistrované knihovny mohou využívat rozvojové programy a výhody, které ministerstvo vyhlašuje.⁹⁷

V dalších letech a to mezi 1996 až 2000 se knihovna přemístila do přízemí nově vystavěného bytového domu čp. 21. Knižní fond se převedl na počítačovou databázi, kdy každý titul dostal svůj kód. Do knihovny byl zapojen internet, který mohla využívat veřejnost. Obec se také přihlásila do projektu „Knihovna-informační centrum obce“, přičemž smyslem projektu bylo zlepšení informovanosti občanů a návštěvníků obce. Místní lidová knihovna přestala být součástí Okresní knihovny, ale stala se samostatnou rozpočtovou organizací a zřizovatelem se stal Obecní úřad Černá.⁹⁸

Prvním listopadem 2004 získala knihovna zdarma v rámci grantu Ministerstva informatiky pevné připojení k internetu na tři roky a zejména mládež v místní obci přístup k internetu v knihovně hojně využívá. V roce 2005 byly v knihovně dva počítače a byla dodána tiskárna. Návštěvník, který chtěl využívat služeb internetu, zaplatil symbolických 5,- Kč na hodinu.⁹⁹

V roce 2009 bylo v knihovně v Černé v Pošumaví kolem 7 000 svazků literatury. Knihovnice Novotná si povšimla, že stále klesá počet výpůjček čtenářů. Kniha v těchto časech lidi a především ty mladší už tolik nepřitahuje. Také proto byla uspořádána po celé ČR akce s názvem „Celé Česko čte dětem“, kdy by se mělo malým dětem číst aspoň 20 minut denně. Vrátilo se do dob minulých a byl vyhlášen Březen - měsíc knihy. V dnech 9. až 15. března celostátně probíhal tzv. Týden čtení. Akci čtení se věnovala i místní knihovna, kdy společně se ZŠ Černá v Pošumaví byla uspořádána pro děti

---

⁹⁷ Srov. KUBÍČEK, Jaromír. *Dějiny veřejných lidových knihoven v českých zemích: History of public libraries in the Czech Lands*. Brno: Moravská zemská knihovna, 2019, s. 259.

⁹⁸ *Kronika obce Černá v Pošumaví od roku 1996 - 2000, 3. díl*, kterou sepsal archivář Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 2003, s. 64-65.

⁹⁹ *Kronika obce Černá v Pošumaví rok 2004, 4. díl*, kterou sepsal archivář Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, s. 34.

návštěva knihovny, která vyústila testem znalostí knížek. 9. 3. přišly děti 1. a 2. třídy, kdy poznávaly postavy z večerníčků a děti 3. až 5. třídy přišly o dva dny později, přičemž pro ně byly připraveny testy s ukázkami knih z jejich učiva.¹⁰⁰

V roce 2019 lze pozorovat stále menší zájem o půjčování knih. Možná to je novou érou elektronických knih nebo možná převažují jiné zájmy než návštěva knihovny. Nicméně 25. června proběhlo již tradiční pasování žáků 1. postupného ročníku na malé čtenáře. Osvojené čtení prvňáci předvedou paní knihovnici a následně jsou starostkou pasovány na malé čtenáře.¹⁰¹

4.3 Hasiči - Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce

Ohně provázejí lidské pokolení již od nepaměti. Oheň je pomocníkem i služebníkem lidstva, ale také je živlem, který ničil lidskou píli ve vybudovaných stavbách, na poli i v lese. Lidé se začali proti tomuto živlu bránit a tak vznikala první požární ochrana. Požární ochrana má svoje základy již v pravěku. Například ze starého Egypta je zachován papyrus, kde jsou zapsány záznamy protipožárního opatření již několik století před naším letopočtem. V českých zemích se začátkem zakládáním velkých měst vznikala i požární ochrana. Vzpomeňme na rok 1541, kdy v našem hlavním městě vznikl požár, kdy byla zničena celá Malá Strana.¹⁰²

Založení dobrovolného hasičstva se v Černé datuje ke dni 4. 12. 1892 se stavem 40 aktivních a 24 přispívajících členů. Požární zbrojnice byla postavena sedmnácti majiteli v horní části návsi s celkovým nákladem 2 400 korun. Obec hasičstvu přispěla částkou 1 400 korun a kníže Schwarzenberg 100 korun. Hasičstvo výrazně podporovala obec, pivovar a také samotní členové. V obci se zavedlo opatření proti rychlému šíření

---

¹⁰⁰ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví rok 2009, 4. díl*, kterou sepsal archivář Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, s. 34.

¹⁰¹ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví rok 2019, 6. díl*, kterou sepsal archivář Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, s. 56.

¹⁰² Srov. SOBOTKA, M. *100 let dobrovolné požární ochrany v naší vlasti: vzpomínková črta přednesená na výroční členské schůzi místní jednoty Čs. požární ochrany v Litomyšli dne 5. března 1964, s. 3.*

požáru, přičemž se stavěli požární hlídky při bouřkách, každoročně byla konána požární prohlídka domů, zřídila se nádrž na návsi a hasiči se účastnili 4x ročně cvičení.¹⁰³

V roce 1945 byl v Černé založen nový dobrovolný požární sbor, jehož velitelem se stal pan Rosický a předsedou pan Novotný. Ohlašovna požáru byla zřízena na Státním statku a ve Výrobně ovocných šťáv, kdy se poplach vyhlášoval sirénou. V tomto roce se též družstvo dobrovolných hasičů zúčastnilo celostátní soutěže požárních družstev.¹⁰⁴

Základní organizace Československé požární ochrany v roce 1976 slavila 30 let od svého založení. Organizace se zúčastnila již mnoha soutěží, ve kterých se zpravidla umísťovala na prvním nebo druhém místě. Oddíl k tomuto roku čítal 35 členů a vedoucím družstva byl Jan Dub a předsedou Jiří Puritscher. Členové jednoty si sami vybudovali požární zbrojnici, měli vlastní klubovnu a zakoupen byl nový hasičský vůz. Do dalších let měli místní požárníci v plánu založit mládežnické družstvo, proto spolupracovali se Základní školou Černá v Pošumaví.¹⁰⁵

V květnu roku 1997 založilo 17 mužů ve spolupráci s obcí novou Jednotku sboru dobrovolných hasičů obce, která vlastnila dvě požární auta a další techniku, zázemí měla v areálu firmy VPS Marek. Nový požární řád obec stanovila jako závaznou vyhlášku. Členská základna se postupně rozrůstala a pod vedením dospělých pracují v oddíle celkem dvě desítky mladých hasičů - mladší a starší žáci.¹⁰⁶

Dne 18. září 2010 se po delší době konala opět zajímavá akce, kdy se soutěžilo O pohár starostky obce v rámci tzv. pralesní ligy a sjelo se celkem osm družstev ze šesti obcí. Hlavním určujícím faktorem soutěže byl časový limit, ve kterém je nutno stihnout všechny úkony. Nejdříve rozjet co nejrychleji benzínové čerpadlo, v běhu rozvinout

---

¹⁰³ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví, 1 díl*, kterou přeložil a přepsal JAGR, S., dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 1994, s. 80-81.

¹⁰⁴ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví od roku 1945, 2. díl*, kterou sepsal archivář Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 2009, s. 6-40.

¹⁰⁵ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví úvodní část – rok 1979, 2. díl*, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, s. 29.

¹⁰⁶ Srov. *Černá v Pošumaví 1268-2018 Publikace k 750. výročí obce první zmínky o obci*, kterou sepsal místní archivář Ing. František Záhora, s. 197.

a pospojovat stočené hadice a zasáhnout proudem vody cíl. Družstva Černé v Pošumaví skončila na samém chvostu Pralesní ligy.¹⁰⁷

Pralesní liga je pojem, který je známý a užívaný v celé republice nejen u hasičů. Jde o jakousi neoficiální soutěž, kde se soutěživost mísí se zábavou. V této podobě soutěže platí krédo, není důležité vyhrát, ale zúčastnit se. Hlavní náplní této formy soutěže je pobavení všech zúčastněných a smysluplného strávení jejich volného času.

Jednotka dobrovolných hasičů Černá v Pošumaví je zařazena v kategorii JPO 3. Při zařazení do této kategorie se počítá s tím, že SDH vyšle k zásahu alespoň jedno družstvo, tj. velitele a dva hasiče. Ti by měli být k dispozici 24 hodin s veškerým vybavením a technikou. O vyslání jednotky rozhoduje operační středisko Hasičského záchranného sboru Jihočeského kraje. Výzvu k zásahu obdržela hasičská jednotka 16. dubna 2014, kdy hořel stroj na výrobu peletek v místní hale. Na místo se dostavilo šest hasičů s veškerým vybavením, zejména s dýchací technikou. Čtyři hasiči z Černé se zúčastnili cvičení a zaškolení a při zásahu v “peletkárně” je poprvé použili při zajištění místa zásahu.¹⁰⁸

4.4 Rybáři

Vzhledem k tomu, že se obec nachází v těsné blízkosti Lipenské přehrady a v okolí je několik chovných rybníků, se stala rybařina v Černé v Pošumaví pojmem. Mnoho lidí tak v obci trávilo a tráví svůj volný čas touto zálibou.

Rybáři jsou v Černé registrováni pod Místní organizaci Českého rybářského svazu Český Krumlov. Zdejší skupina měla v roce 2003 celkem 219 registrovaných členů společně s místní skupinou z Hořic na Šumavě. Předsedou MS je Dušan Lorenc, místopředseda a současně brigádnický referent je František Holub a Zdeněk Kellner je jednatelem. V obci mají rybáři svou klubovnu, kde se ubytovávají i rekreanti rybáři.

---

¹⁰⁷ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví rok 2010, 4. díl*, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, s. 71-72.

¹⁰⁸ Srov. *Černá v Pošumaví 1268 - 2018 Publikace k 750. výročí obce první zmínky o obci*, kterou sepsal místní archivář Ing. František Záhora, s. 199.

Například v roce 2002 bylo v klubovně ubytováno 126 návštěvníků, ale hlavně se zde odvíjí vlastní činnost.¹⁰⁹

V sobotu 2. prosince 2006 se sešli na dolovně v Českém Krumlově sportovní rybáři Místní organizace Českého rybářského svazu, kam patří i již zmiňovaná skupina z Černé v Pošumaví.

Rybáři hodnotili práce uplynulého roku a konstatovali, že vyprodukovali ryb nad plán, čímž mohli nasadit do Malého Lipna v Černé v Pošumaví okouna ročka, cejny, líny a hlavně kapry.

Shodli se rovněž na tom, že ušlechtilých ryb jako kapr, štika a candát stále ubývá, zato se však neúměrně rozšiřují predátoři, jako bolen a sumec. Příkladem je právě Malé Lipno v Černé, kde se bolenům a sumcům v posledním období dařilo.

Pokud se bolen přemnoží, zlikviduje všechny ostatní ryby včetně candátů a dokonce se požírají i mezi sebou. Právě na Malém Lipně v lokalitě Žlábek mají boleni trdliště, čili místo, kde se třou. Bolen se začal vysazovat do Lipna asi v roce 1998, a protože zde má ideální podmínky, postupně se přemnožil.

Rybáři proto usilují o to, aby byl vyňat z takzvaných ušlechtilých druhů ryb a aby se mohl neomezeně chytat. Stejně tak se stále více rozšiřuje i sumec, proto ho rybáři zřejmě přestanou vysazovat.¹¹⁰

Rybáři v Černé v Pošumaví se též podílejí na organizování a zabezpečování některých akcí celorepublikového i mezinárodního charakteru. V květnu 2014 se na vodách českokrumlovského regionu uskutečnilo Mistrovství světa v lovu ryb na umělou mušku. MO ČRS Český Krumlov pověřilo některé místní rybáře jako rozhodčí. Pro místní rybáře, kteří byli v rolích rozhodčích, šlo o velký zážitek, zkušenost i radost nad vítězstvím České republiky v družstvech i jednotlivcích mezi 29 zeměmi.

V listopadu téhož roku se konal výlov rybníka u hasičárny, kam se původně nasadilo 274 kaprů a 234 amurů. Mezi těmito druhy ryb se však ocitli i okouni, cejni, karasi, bělice,

---

¹⁰⁹ Srov. Černá v Pošumaví 1268 - 2018 Publikace k 750. výročí obce první zmínky o obci, kterou sepsal místní archivář Ing. František Záhora, s. 210.

¹¹⁰ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví rok 2006, 4. díl*, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, s. 63-45.

ježdík, štika nebo sumec. Řada těchto ryb se navrátila zpět do rybníka a mezi nimi i sumec.¹¹¹

4.5 Myslivci - Myslivecké sdružení

ZO ČMS (Český myslivecký svaz) Černá

„O rázu krajiny v dávné minulosti a o jejím zvěřním bohatství nám podává svědectví i kronika Kosmova. Čteme v ní: „Povrch této země tenkrát zaujímaly širé lesní pustiny, bez lidského obyvatele, zněly však halasně bzukotem rojů včel a zpěvem rozličného ptactva. Zvěře bylo ve hvozdech bez počtu jako písku v moři, nebo jako hvězd na nebi...“¹¹²

V době okupace ještě před rokem 1945 vyšel honební zákon, ve kterém sejevila snaha o vytvoření rozumných cest k zajištění hodnot, jež si myslivci v dřívějších dobách vybudovali. Tímto zákonem byly vytvořeny ucelené honební okrsky, autoritativně bylo nařízeno jmenování honebních výborů a byla prováděna kontrola jejich rozhodování. Čeští myslivci požadovali úpravu honebních hranic, spravedlivé pronajímání honiteb a také si chtěli svobodně volit své výbory.¹¹³

Sdružení bylo založeno v listopadu roku 1948. Honitba byla na katastru obce Černá v Pošumaví o celkové ploše kolem 500 ha. K této vytvořené honitbě se přidružila honitba Bližná. Jednalo o úsek katastru obce Bližná, Radslav a Jestřábí. V dalším období se honitba rozšířila o Valtrov, Račín a Kyselov - Dolní Vltavice a později také o část honitby Plánička. Zrušením JZD Muckov připadla i tato plocha k vytvořené honitbě. Roku 1962 vyšel zákon o myslivosti a honitba byla vytvořena na území dnešních hranicích.¹¹⁴

Předsedou organizace v roce 1982 byl František Kubiš a mysliveckým hospodářem Vilém Augsten. V prostoru pole táhnoucího se od Černé kolem lomu k Bližné a zpět na Jestřábí až k hotelu Racek je uznána bažantnice. Zde si myslivecké sdružení samo líhne

---

¹¹¹ Srov. Černá v Pošumaví 1268-2018 Publikace k 750. výročí obce první zmínky o obci, kterou sepsal místní archivář Ing. František Záhora, s. 211.

¹¹² BROŽ, V. *50 let české myslivecké organizace: 1923 [-1973]*. 1. vyd. Praha: SZN, 1973, s. 9.

¹¹³ Srov. Tamtéž, s. 51.

¹¹⁴ Srov. Černá v Pošumaví 1268-2018 Publikace k 750. výročí obce první zmínky o obci, kterou sepsal místní archivář Ing. František Záhora, s. 86.

bažanty a vysazuje je do přírody. MS vysazovalo volně do přírody kolem 500 kusů bažantíků, ale odstřelu se dožije kolem 40 ks. K poklesu bažantů ve volné přírodě došlo vlivem jejich nepřizpůsobivosti změněnému okolí. Hlavním problémem jsou dravci, mechanizace, rekultivace ploch a podobně. V oblasti okolo Černé se rovněž vyskytuje zvěř jelení, srnčí a černá zvěř. V období 1976 až 1978 se střílelo kolem 270 ks ročně.¹¹⁵

Začátkem roku 1997 mělo myslivecké sdružení 26 členů. Tito členové, tak jako skoro každý rok, uskutečnili sčítání zvěře. Celkem bylo sečteno 21 srnců, 18 srn, 18 srnčat, 1 kňour, 2 bachyně, 8 selat a 50 zajíců. V tomto roce mělo myslivecké sdružení v plánu ulovit 12 srnců a 8 srn. Skutečně však bylo uloveno pouze 10 srnců, 8 srn dle plánu, 1 laň, 11 selat, 1 husa, 73 kachen a 5 holubů.¹¹⁶

V dubnu roku 2012 začali myslivci Černé Hory budovat svou vlastní střelnici na kulové a brokové zbraně. V tomto roce byl vybrán poplatek na chod mysliveckého sdružení ve výši 500,- Kč, myslivci od obce Černá v Pošumaví dostali dotaci ve výši 30 000,- Kč a byla podepsána smlouva o pronájmu honitby na dalších 10 let.¹¹⁷

4.6 Pionýrská organizace

Pionýrská organizace ČSM byla dětská masová organizace, která sdružovala pionýry, žáky základních devítiletých škol Československé socialistické republiky ve věku od devíti do čtrnácti let. Součástí organizace byly oddíly Jisker, které sdružovaly děti ve věku od 6 do 9 let.

PO ČSM vychovávala mládež v komunistickém duchu, kdy úzce spolupracovala se školou, rodinou, společenskými organizacemi a institucemi. Děti vedla v souladu s výchovnými a vzdělávacími úkoly školy k formování morálních vlastností socialistického člověka a k smysluplnému využití jejich volného času.¹¹⁸

---

¹¹⁵ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví 1980 - 1983, 2. díl – část druhá*, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 1980, s. 74.

¹¹⁶ Srov. *Myslivecká kronika 1993 – 1997*, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví.

¹¹⁷ Srov. *Myslivecká kronika 2007-2012*, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví.

¹¹⁸ Srov. ČMOLÍK, O. *Kapitoly o Pionýrské organizaci ČSM: k výkladu základních otázek ustanovení*. Praha: Mladá fronta, 1965, s. 9.

První pionýrské oddíly začínaly pracovat na přelomu roku 1955 a 1956, kdy první oddíl vedla učitelka 1. třídy Pomejová a druhý oddíl Jiří Millner, zaměstnanec Tuhových dolů.¹¹⁹

Roku 1957 při Mezinárodním dni dětí uspořádala tělovýchovná jednota Sokol ve spolupráci s ředitelstvem školy a ostatními složkami 1. ročník Pionýrského cyklistického závodu, závody v lehké atletice a ve střelbě ze vzduchovky. Po celý den bylo na školním hřišti velmi živo. Od ranních hodin plnili závodníci střelbu ze vzduchovky. Odpoledne následoval cyklistický závod. Na tento závod se sjeli žáci z okolních škol, respektive z Hůrky a Horní Plané. Pozvánky byly odeslány i do ostatních škol, ale jejich žáci se nedostavili. Cyklistický závod odstartoval ve 14:00 hodin s 19 závodníky. Trať vedla po silnici k Českému Krumlovu, na konci obce, kde je odbočka na Slavkovice byl přejezd po prkně přes potok a ze Slavkovic závod pokračoval na Pláničku, kde byla zkouška jízdy mezi kužely. Závodníci na tomto stanovišti také určovali pět rostlin. Z Pláničky se jelo zpět do Černé, kde od domu č. p. 42 následovala rychlostní zkouška až na hřiště. Během závodu byla celá trať uzavřena a závodníci si vedli velmi dobře. Velkou smůlu měl žák z Černé Vačkář, který ve snaze zvítězit s kolem havaroval a poškodil ho tak, že musel ze závodu odstoupit. Věcnými cenami bylo odměněno deset závodníků a František Špaček, který závod vyhrál, dostal za první místo kopací míč. Ani ostatní účastníci závodu nepřišli zkrátka a byli patřičně odměněni jídelními miskami, polními lahvemi nebo jinými sportovními potřebami. V lehké atletice zvítězily Kunášová z Hůrky a Frolíková z Černé, které byly oceněny plnicími pery. Po zdařilé organizaci programu se závod uspořádal tradičně každý rok, přičemž během závodů mnoho občanů nadšeně povzbuzovalo závodníky a tak se MDD stal radostným dnem pro velké i malé.

V letech 1965 a 1966 byla skupinovou vedoucí Pionýrské organizace Marie Vrchotová a funkci oddílových vedoucích opět plnili příslušníci pohraniční stráže. V tomto školním roce se všechny oddíly zapojily do soutěže - Pionýr, mladý ochránce hranic.¹²⁰

---

¹¹⁹ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví od roku 1945, 2. díl*, kterou sepsal archivář Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 2009, s. 45.

¹²⁰ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví od roku 1945, 2. díl*, kterou sepsal archivář Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 2009, s. 48-52.

V roce 1979 oslavila pionýrská organizace 30. výročí od svého založení. V tomto období měli členové PO na Základní škole v Černé v Pošumaví celkem 4 oddíly. Vedoucí Jiskřičky byla Hana Kortánová, Hvězdičky Černá Iva, Přátelství Zdeněk Průšek a Jiskry Macháčová Lenka. Funkci předsedy vykonával Kortán Pavel, vedoucím byl pověřen učitel Milan Eibl, kronikářkou Zášková Renáta a praporečnickem Strnad Karel. Činnost PO SSM byla v daném období velmi pestrá a oddíly se zúčastnily mnoho akcí. Například se konal Sokolovský závod branné zdatnosti, který pro pionýry uspořádal Svazarm. Dále pro Jiskřičky větší pionýři uspořádali závody v jízdě na saních, Běh únorového vítězství nebo Partyzánský samopal - toto byl závod, ve kterém se soutěžilo v poznávání topografických značek, ve zdravotnictví, požární ochraně, bezpečnosti v dopravě a doplňují se znalosti o PO SSM. PO SSM také prováděla úpravu veřejného prostranství v Černé, Bližné a Muckově. Členové uspořádali čtyři kulturně výchovné akce a dvě akce branné a sportovní činnosti a také odpracovali 172 hodin při pomoci zemědělství.¹²¹

V roce 1982 bylo na ZŠ celkem 46 pionýrů. Ti zpočátku byli rozděleni do třech oddílů a po zajištění čtvrtého vedoucího byly vytvořeny opět čtyři oddíly. Vedoucími oddílů byly Dana Pechová, Věra Daňová, Hana Bencová a voják PS z útvaru Kyselov. Jeden oddíl pracuje jako „mladí strážci hranic“. Na počest třetího sjezdu SSM odevzdali pionýři 6 kilogramů pomerančové kůry, vysázeli 250 ks lesních stromků a na Fond solidarity odevzdali 200 Kč.¹²²

V následujících letech a to v období 1984 až 1986 se stala skupinovou vedoucí PO slečna Frídllová, která ale ve funkci dlouho nevydržela a podala žádost o zproštění funkce. Ze čtyř oddílů si nejlépe vedl druhý oddíl, který vedla Suchánková. Tento oddíl se pravidelně scházel každý pátek a vykazoval dobrou činnost. Suchánková vedla i recitační kroužek. Čtvrtý oddíl, který vedla Pechová, si též nevedl špatně a občas se scházel oddíl

---

¹²¹ *Kronika obce Černá v Pošumaví úvodní část – rok 1979, 2. díl*, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, s. 40-86.

¹²² *Srov. Kronika obce Černá v Pošumaví 1980 - 1983, 2. díl – část druhá*, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 1980, s. 74.

třetí, pod vedením Valíčkové. Čtvrtý oddíl zatím nepracoval, neboť voják z PS Kyselov přestal docházet na schůzky.¹²³

V letech 1987 až 1989 vedla 1. pionýrský oddíl Kubišová a 2. oddíl Lavičková. Třetí a čtvrtý oddíl přestaly pracovat.¹²⁴

4.7 Sbor pro občanské záležitosti – SPOZ

Ještě před založením SPOZ byla MNV vytvořena komise sociální a zdravotní, jejíž náplní bylo starat se o důchodce, rodiny vyžadující zvláštní péči nebo o osoby, které nadměrně užívají alkohol. Péče se rozrůstala a tak byl založen SPOZ, jehož členky během roku zabezpečovaly různé akce v obci. Například roku 1983 bylo v obci 124 důchodců, přičemž 14 z nich mělo důchod 1000 Kčs, a tak se jim dávala 2x ročně pomocná dávka na uhlí a ošacení. Sbor prakticky svou činnost vyvíjí od 60. let minulého století a hlavní náplní zůstává Vítání dětí, pořádání osvětových besed, blahopřání ke kulatým výročím, zahájení a ukončení školního roku, stříbrné a diamantové svatby, koncerty, Dny matek, Den dětí, organizování zájezdů do divadel či do termálních lázní.¹²⁵

Dále je nutno podotknout, že SPOZ bývalo zřízeno ze státní iniciativy. Jednalo se o snahu umenšit vliv církve, státem řízenou ateizaci a převzetí některých církevních aktivit. Od roku 1989 se na těchto aktivitách opět podílí církvev.

4.8 Skauti

Skautská organizace byla založena v českých zemích pro děti od 8 do 18 let roku 1912 Antonínem Benjaminským Svojsíkem. Česká verze skautingu je tzv. Junák a s přestávkami funguje dodnes. Výrazným představitelem a aktivním pracovníkem skautského hnutí byl Jaroslav Foglar.¹²⁶

---

¹²³ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví 1984 - 1986, 2. díl – část třetí*, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 1980, s. 15

¹²⁴ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví rok 1987 - 1989, 2. díl – část čtvrtá*, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, s. 87-89.

¹²⁵ Srov. *Černá v Pošumaví 1268-2018 Publikace k 750. výročí obce první zmínky o obci*, kterou sepsal místní archivář Ing. František Záhora, s. 189.

¹²⁶ Srov. NĚMEC, J. *Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času pro doplňující pedagogické studium*. Brno: Paido, 2002, s. 19.

Skautský oddíl byl založen v devadesátých letech. Svaz skautů je součástí Junáka, který se dělí na kategorie. V Černé byla založena družina Berušky, která je součástí prvního dívčího oddílu střediska Junák Albatros Velešín. Od počátku se mimo své akce oddíl zúčastňoval a organizačně podílel na mnoho akcích v obci. Ve skautském oddíle v Černé se členové věnují i některým ručním pracím a často se oddíl zúčastňuje různých soutěží, navštěvují různá památná, kulturní a historická místa. V roce 2016 má družina Berušky celkem 9 členů, z toho 6 skautek a 3 světlušky.¹²⁷

Mezi tradice skautského oddílu v Černé patří roznášené Betlémské světlo, které oddíl přiveze do Černé před Štědrým dnem a roznáší ho na adresy, které občané zanechávají v krabičkách na Obecním úřadě, poště a v obchodech v obci. Plamen Betlémského světla přichází do Černé z Vídně, kde ho rakouští skauti předávají delegacím z celé Evropy a pak ho naši skauti rozvázejí vlakem po celé republice.¹²⁸

4.9 ZO SVAZARM ČERNÁ

Svaz pro spolupráci s armádou byl určitou zvláštností, provozoval například autoškoly, ale například i letecký či parašutistický kroužek. V letech 1948 až 1989 se dá označit v oblasti vzdělávání dospělých jako ideologicky zneužívané a deformované, zároveň přinášející funkční systém, především profesního a zájmového vzdělávání. V roce 1989 tento systém zanikl a v patřičné míře nebyl dosud nahrazen. Stát se stáhl ze zodpovědnosti a vzdělávání dospělých přenechal především trhu, občanským iniciativám a vlastní zodpovědnosti. V posledních letech se vlivem EU opět role státu zvyšuje a to především kvůli evropským sociálním fondům.¹²⁹

Svazarm v Černé byl založen roku 1975. Předtím v obci existoval při škole střelecký kroužek, pod vedením Pavla Moláka a potápěčský kroužek, který vedl Milan Kubec. Právě tyto dva byly následně zakladateli organizace Svazarm. Střelecký kroužek neměl v obci patřičné zázemí a podmínky, zejména svou střelnici, ale i tak se zúčastňoval okresních soutěží, kde dosahoval nadprůměrných výsledků. Členové potápěčského

---

¹²⁷ Srov. Černá v Pošumaví 1268-2018 Publikace k 750. výročí obce první zmínky o obci, kterou sepsal místní archivář Ing. František Záhora, s. 208-209.

¹²⁸ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví rok 2010, 4. díl*, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, s. 46

¹²⁹ Srov. BENEŠ, M. *Andragogika. 2.*, aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2014, s. 34.

družstva krom svých zájmových aktivit také pomáhali při akcích, kde byla potřeba potápěčů. Například v roce 1976 se základní organizace Svazarmu umístila ve své kategorii na 1. místě v okrese Český Krumlov. K roku 1980 organizace vykazovala ve svých řadách celkem 85 členů, přičemž z nich bylo 35 dětí do 15 let. Dále vzniklo také modelářské družstvo. Střelecké družstvo dospělých i nadále pokračovalo ve skvělých výsledcích a toto družstvo vyhrálo okresní střeleckou ligu. V této době členové organizace pokračovali ve výstavbě své klubovny, zrekonstruovali modelářskou dílnu a také se začala stavět střelnice v prostoru starého lomu. V roce 1981 patřil Svazarm mezi nejlepší v okrese a družstvo střelců vyhrálo 1. ligu v okrese Český Krumlov. Modelářský kroužek také sklídl patřičný úspěch, když se v okresním přeboru umístil na druhém místě. Výborné výsledky vykazovalo též potápěčské družstvo, kde se učily děti plavat, potápět se a zúčastňovaly se okresních přeborů.¹³⁰

4.10 Český červený kříž

Mezinárodní hnutí ČK a ČP je celosvětově působící mezinárodní humanitární asociací, která se do roku 1986 nazývala Mezinárodní červený kříž a v uvedeném roce byl přijat název Mezinárodní hnutí ČK a ČP. Posláním hnutí je v národním i mezinárodním měřítku za všech okolností předcházet a zmírňovat lidské utrpení, chránit lidský život a zdraví a zajistit respektování lidské bytosti. Toto hnutí též napomáhá vzájemnému porozumění, přátelství, spolupráci a trvalému míru mezi všemi národy. Mezinárodní hnutí ČK a ČP se zrodilo z potřeby přinášet pomoc raněným na bitevním poli bez jakékoli diskriminace. Impulzem ke vzniku Červeného kříže byly otřesné zážitky Henriho Dunanta z bitvy u Solferina v červnu 1859. Historie Červeného kříže se začala psát v roce 1863, kdy byl 9. února v Ženevě ustanoven tzv. Výbor pěti, který se snažil přenést ochranu raněných na mezinárodní úroveň a tím dosáhl svolání mezinárodní konference, která se konala v Ženevě 26. až 29. října. Konference představuje uznání humanitárních snah Výboru pěti mezinárodních společenství a je pokládána za ustavující mezinárodní konferenci Červeného kříže.¹³¹

---

¹³⁰ Srov. Černá v Pošumaví 1268-2018 Publikace k 750. výročí obce první zmínky o obci, kterou sepsal místní archivář Ing. František Záhora, s. 87 – 88.

¹³¹ Srov. JUKL, M. aj. MAJRICOVÁ. *Století s Červeným křížem: 100 let Československého a Českého červeného kříže*. Praha: Český červený kříž, 2019, s. 8.

Český červený kříž v obci nabízel zdravotnické kurzy a podílel se na některých volnočasových aktivitách. Například členky Českého červeného kříže v Černé v Pošumaví pomáhaly při zajišťování některých společenských akcí, třeba při zajištění Dětského dne. V roce 1981 se podílely na pomoci při výstavbě Mateřské školy ve výši 100 hodin, na úklidu veřejného prostranství obce ve výši 50 hodin anebo nasbíraly 100 kg starého papíru. ZO ČSČK se zasloužilo především o rozšíření dobrovolného dárcovství krve v obci, přičemž někteří občané jsou držiteli Jánského plakety.¹³²

Zastupitelstvo obce Černá v Pošumaví dne 19. 12. 2011 ocenilo dárce krve v obci finanční odměnou ve výši 13 000,- Kč. Český červený kříž občanům udělil za bezplatné odběry několik vyznamenání. Zlatý kříž ČČK 3. třídy za 80 odběrů obdržel Michal Čerkl a Petr Rulišek a za 60 odběrů Jiří Zeman. Dále zlatou medailí za 40 odběrů byla oceněna Daniela Dvořáková a Dana Pekárková. Stříbrná medaile byla za 20 odběrů udělena Martině Příbylové a za 10 odběrů se bronzovou medailí pyšní Dominik Čerkl a Markéta Balounová.¹³³

4.11 Tělovýchovná jednota

Do roku 1995 v Černé v Pošumaví v rámci TJ fungoval pouze jachetní klub. Dne 9. 8. 1995 byla založena Tělovýchovná jednota Černá v Pošumaví, kdy zvolený předseda Josef Krcho ml. založil hokejový a fotbalový klub mužů. Tehdejší vize byla, že v případě dostatku finančních prostředků se klub může rozšířit i na kategorii žáků a dorostu, což se v následujících letech podařilo. Mnoho z členů TJ už mělo zkušenosti s kopanou na úrovni okresních soutěží, ale do té doby nemohli reprezentovat svou obec. Výraznou měrou se na podpoře zdejší TJ podílela obec, která tělovýchovnou jednotu podpořila finanční částkou ve výši 110 000,- Kč na nákup vybavení. V letech 2000 až 2001 se dostavil i výrazný úspěch místního hokejového klubu, který byl spojen s klubem z nedaleké Horní Plané, kdy se na úrovni sdruženého okresního přeboru stal mistrem ligy.

---

¹³² Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví 1980 - 1983, 2. díl – část druhá*, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 1980, s. 44.

¹³³ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví 2011, 6. díl*, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, s. 60.

Hokejový tým Černá-Planá trénoval a hrál svá utkání na umělém ledě v Českém Krumlově.¹³⁴

V Černé v Pošumaví působí tým žáků v okresní soutěži a dospělý A-tým, který se do přelomové sezóny 2010 až 2011 pohyboval v okresní soutěži. V této sezoně se muži umístili v okresní sezoně na druhém místě za vedoucím Dynamem Vyšší Brod a postoupili do okresního přeboru. V následující sezoně byl úkol jasný, udržet se ve vyšší lize. A-tým se umístil na 8. místě a tím byl daný úkol splněn. Celkem mužstvo v této sezoně 7x vyhrálo, 5x remizovalo a 10x prohrálo, přičemž nejlepším střelcem týmu byl Martin Koza, který s 28 střelenými brankami skončil druhý v tabulce střelců ligy.

Družstvo žáků se v sezoně 2011 až 2012 potýkalo s nedostatkem hráčů a po zralém uvážení nakonec ze soutěže odstoupilo. V další sezoně opět nastoupilo do podzimní části ligy, ale problémy s nedostatkem hráčů trvaly i nadále. Starší kluci byli v letech, kdy přišly na řadu jiné zájmy než fotbal a mladší ještě nebyli sehraní a často nastupovaly v týmu i dívky. Družstvo žáků mnohdy k zápasům nastupovalo s devíti hráči a tomu odpovídaly i výsledky, kdy se žáci umístili na chvostu tabulky.¹³⁵

A tým se v dalších sezonách v okresním přeboru již usadil a následně mu tato soutěž začala být malá. Přišla další přelomová sezona a to 2014 až 2015, kdy družstvo Černé v Pošumaví ve 20 zápasech získalo 44 bodů a umístilo se na prvním místě, kdy historicky postoupilo do oblastní 1. B třídy.¹³⁶

Vstup do nové těžší soutěže se klubu povedl téměř snově, když v předehrávaném 13. kole fotbalisté Černé zvítězili nad Horní Planou 2:0. Následně si tým Černé vyšlápł i na tradičního účastníka soutěže SK Zliv, kdy na hřišti soupeře zvítězil 6:1. Tehdy většina týmů zbystřila a uvědomila si, že s nováčkem z Černé v Pošumaví se musí počítat.

---

¹³⁴ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví rok 1990 - 1995, 3. díl*, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 2003, s. 79.

¹³⁵ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví 2012, 6. díl*, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, s. 84-85.

¹³⁶ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví 2015, 6. díl*, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, s. 59

O fotbale se ve vsi začalo mluvit a domácí zápasy TJ Černá v Pošumaví přitahoval na hřiště stále více diváků.¹³⁷

Muži se po podzimní části ligy umístili na 12. místě s 12 body, kdy na devátého ztráceli pouhý bod, a tak záchrana této soutěže ještě nebyla vůbec ztracena. Začátek jarní sezony 2015 až 2016 museli fotbalisté z Černé hrát jako domácí na hřišti TJ Loučovice. Hřiště v Černé disponovalo již delší dobou nepřizpůsobivému terénu a fotbalový míč se na této hrací ploše spíše choval jako „hopík“. Kvůli terénu vznikala i mnohá zbytečná zranění a spousty ostatních týmů nechtěly v Černé hrát. Tímto pro klub začaly další komplikace, neboť pronájem hřiště a doprava značně zatěžovaly rozpočet klubu. Klíčové dva zápasy o záchranu přišly ke konci sezony, kdy Černá měla hrát na hřišti Frymburku a následně „doma“ s Horní Planou. Bohužel A-tým Černé tyto zápasy nezvládl a skončil na posledním 14. místě se ziskem 21 bodů, když se celkem 5x radoval z výhry, 6x se rozešel smírně a 15x odcházel jako poražený. Nejlepšími střelci týmu byli Martin Sivák s 15 góly, Martin Koza s 9 góly a Josef Havierník s osmi přesnými zásahy. V další sezoně 2016 až 2017 mělo mužstvo Černé opět poměřovat své síly v okresním přeboru. Toto se však i díky vnitřním rozporům a nastalé situaci kolem hřiště nestalo a od této doby v Černé v Pošumaví tým dospělých nepůsobí.¹³⁸

4.12 Hudební škola

V březnu roku 2003 byla v Černé v Pošumaví založena hudební škola manželé Rolčíkovými a tehdy to byla pobočka ZUŠ v Českém Krumlově. Do prosince roku 2002 hudební škola sídlila v budově fary, která počátkem 90. let byla navracena farnímu úřadu a nově začala fungovat po dohodě při ZŠ. V září 1996 se hudební škola osamostatnila a od té doby funguje jako soukromá. Do zdejší hudební školy nadějní žáci cestovali z celého širokého okolí. Dvakrát do roka jsou organizovány koncerty pro rodiče a v posledních letech se ve spolupráci se ZŠ pořádají i vánoční koncerty pro veřejnost v kostele a to nejen v Černé, ale i v Horní Plané a ve Frymburku. Děti též účinkují na vítání občánků, setkání důchodců nebo na jiných příležitostných akcích, kde mohou přednést to, co se během

---

¹³⁷ Srov. Tamtéž, s. 61.

¹³⁸ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví 2016*, 6. díl, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, s. 57-58.

školního roku naučí. Žáci měli na výběr několik dechových nástrojů jako zobcovou flétnu, příčnou flétnu, saxofon, dále klavír, elektrické klávesy, country kytaru či sólový zpěv. V těchto letech bylo nejmenšímu žákovi 5 a nejstaršímu 35 let. Našlo se i několik mimořádně nadaných, na které jsou kladeny mnohem vyšší nároky a jsou připravováni na profesní dráhu nebo na studium konzervatoře.¹³⁹

4.13 Taneční skupina Vrtule

V říjnu roku 2009 vznikl v Černé v Pošumaví další zájmový kroužek a to taneční. Do tohoto kroužku se přihlásilo ze začátku několik děvčat a děti byly rozděleny do dvou skupin. První skupina byla přípravná a druhá hlavní skupina spadala do dětské věkové kategorie, kde již byli žáci více pohybově nadaní a zvládali pohybové prvky v rytmu hudby. Vedoucí skupiny a trenérkou se stala paní Suchánková, která už měla zkušenosti s taneční skupinou. Druhou trenérkou a zároveň fotografkou se stala paní Fillová a odborným konzultantem pan Suchánek. Děti zvládaly náročné tréninky, kde se scházely v hojné účasti a jejich příprava vyvrcholila na nominační soutěži na mistrovství Evropy, pod hlavičkou Národní taneční asociace, která se uskutečnila 12. prosince 2009 v KD Metropol v Českých Budějovicích pod názvem Master Cup 2009. TS Vrtule Černá v Pošumaví soutěžila v disco dance s choreografií La Primera Vez a skladbou Wannabe od dívčí kapely Spice Girls, kdy před zaplněným sálem předvedli úžasnou show a nakonec se tato taneční skupina umístila na krásném druhém místě.¹⁴⁰

Díky úspěchu z předešlé soutěže v Českých Budějovicích si taneční skupina z Černé v Pošumaví zajistila účast na mistrovství Evropy, které se konalo v květnu 2010 v chorvatské Poreči. Zastupitelstvo obce věřilo v další úspěch skupiny, a tak poskytlo dresy s emblémem obce a také finanční dotaci. Také se našlo několik sponzorů, kteří svými prostředky dětem pomohli uskutečnit jejich sen. 11. května malí tanečníci odcestovali do Poreče, kde je čekala velká konkurence. Taneční skupina Vrtule vystoupila ve své kategorii disco dance a mezi sedmnácti skupinami se umístila na třetím místě, které

---

¹³⁹ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví rok 2002, 4. díl*, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, s. 24.

¹⁴⁰ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví rok 2009, 4. díl*, kterou sepsal archivář Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, s. 36-37.

bylo nepostupové. Děti tehdy třetí místo braly jako prohru, ale až postupem času všem došlo, jak velkého úspěchu vlastně dosáhly.¹⁴¹

Úspěchy taneční skupiny Vrtule přesahovaly rámec obce. Za svou existenci se skupina zúčastnila několika soutěží na celorepublikové či mezinárodní úrovni a vystoupila na mnoha akcích. Postupem času nastal určitý pokles, zejména kvůli odchodu několika děvčat pubertálního věku. Malé děti musí zatím svoje dovednosti vypilovat, než zastoupí své starší kamarády. Na kurzech se učí disco dance, street dance a prvky hip hopu.¹⁴²

4.14 Vzdělávací a výukové centrum

Centrum bylo založeno v roce 2014 paní Mgr. Annou Polákovou a předmětem je doučování některých předmětů jako matematika, chemie, biologie a dalších na úrovni Základní školy, středního školství i vysokých škol. Nově jsou přístupné i kroužky pro děti a to již od dvou let, kde se cvičí a rozvíjí drobná motorika tvorbou výrobků. Také se v centru učí různých stylů tanců a nedávno byl otevřen i kurz orientálních břišních tanců.¹⁴³

5 Vliv zaplavení Pošumaví na volnočasové aktivity

5.1 Zaplavení Pošumaví

Kolem toku Vltavy byly odjakživa každoročně povodně, které s sebou přinášely velké škody. První myšlenky na řešení tohoto vleklého problému přišly již začátkem 19. století. V roce 1892 se objevil plán na vybudování přehrady, která by zachycovala přívalové vody a současně by se užívala k vodohospodářským účelům. Nicméně z plánů sešlo a úvahy

---

¹⁴¹ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví rok 2010, 4. díl*, kterou sepsal archivář Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, s. 53-54.

¹⁴² Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví 2012, 6. díl*, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, s. 56.

¹⁴³ Srov. *Černá v Pošumaví 1268-2018 Publikace k 750. výročí obce první zmínky o obci*, kterou sepsal místní archivář Ing. František Záhora, s. 182.

byly opět otevřeny až roku 1931, kdy byl vypracován plán na umístění vodní nádrže. Tento zdokonalený projekt se podařilo realizovat v roce 1951.¹⁴⁴

Stavba měla doplnit tři další přehradu a měla být součástí tzv. Vltavské kaskády. Následující rok započaly výzkumné práce a projekt byl schválen. Hydroprojekt Praha navrhl postavit dvě na sebe bezprostředně navazující nádrže. Výstavba Lipenské přehradu měla vliv na vysídlení obcí a osad a následné zaplavení navždy změnilo celkový vzhled obce Černá v Pošumaví a celé krajiny.¹⁴⁵

Pod hladinou Lipenské přehradu z moci úřední zmizela například Dolní Vltavice, grafitové doly a cihelna v Hůrce, zatopen byl tehdy již nevyužívaný systém úzkorozchodných drážek mezi nádražím v Hůrce a rašelinovým polem u Dolní Borkové nebo třeba starý most mezi Černou a Hůrkou. Celkem v zátopovém pásmu zůstalo 344 obytných domů, z nichž ale bylo mnoho neobydlených a od druhé světové války chátrajících, dále bylo zbořeno 535 stavebních objektů a vykáceno téměř sedm tisíc stromů.¹⁴⁶

Výstavba započala roku 1949 a ukončena byla v roce 1959. Vltava zatopila oblast o délce 40 km a šířce 12 km. Se zahájením stavebních prací přišlo do pohraničí v rámci akce „Mládež buduje pohraničí“ několik stovek mladých členů SSM, kteří byli ubytováni na Bližné, v Kyselově a Dolní Vltavici. Po dokončení stavby mnoho mladých lidí zůstalo a založili rodiny. Dne 30. 6. 1974 byl schválen statut rekreační oblasti Lipno, který Černou zasahoval takto: na levém břehu jezera zčásti osadu Bližná, Černou v Pošumaví, Dolní Vltavici, Radslav a Mokrou a na pravém břehu jezera Kyselov.¹⁴⁷

---

¹⁴⁴ Srov. ZEMANOVÁ, E. *Dolní Vltavice: vzpomínky na mládí, aneb, Zatopené domovy*. [Teplíce]: E. Zemanová, 2014, s. 5.

¹⁴⁵ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví od roku 1945, 2. díl*, kterou sepsal archivář Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 2009, s. 10.

¹⁴⁶ Srov. HUDIČÁK, P., Z. MRÁZKOVÁ a J. ŠPINAR. *Lipno: krajina pod hladinou*. Český Krumlov: Českokrumlovský rozvojový fond, spol. s r.o., 2016, s. 37.

¹⁴⁷ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví od roku 1945, 2. díl*, kterou sepsal archivář Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 2009, s. 11.

5.2 Přínos zaplavení Pošumaví ohledně volnočasových aktivit

Rozlohou 4 870 ha se stala Lipenská přehrada nejrozsáhlejší vodní plochou v Československu a také jí zůstala dodnes v obou nástupnických státech. Přehrada vytváří široký prostor vodní hladiny, jehož šířku zdůrazňují pahorky a táhlé lesní vlny kopců kolem jezera. Mezi břehy Dolní Vltavice, Hruštic a Kyselova je Lipno absolutně nejširší, tedy nikoliv u Černé v Pošumaví, jak se obvykle traduje. Hladina Lipna se zastavila na úrovni 726 metrů nad mořem a výš a hlavně dál do šířky už se nesměla rozlévat, neboť by škody převýšily plánovaný užitek. Vodní hladina se tak zastavila u lidských sídel, přičemž jim poskytla nové a malebné sousedství a vlastně rámované pobřeží vytváří dojem, že jezero je tu jaksi přirozeně už odedávna. Lipno vzalo naději lidem, kteří museli po válce pohraničí opustit nebo lidem, kteří zde po válce začínali nový život. S jistotou lze říci, ač to zní trochu krutě, tak mrtvým zatopení asi vzalo, ale živým určitě dalo a dávat bude.¹⁴⁸

Zatopení také přispělo k rozvoji, v té době, v České republice poměrně nové volnočasové aktivity jachtingu. Historie plachetních lodí sahá do období 3 500 let před naším letopočtem. Svědčí o tom vyobrazení plachetní lodě na nalezené egyptské váze. Doprava na těchto lodích však kdysi sloužila převážně k dopravě. Až v 17. století v Nizozemí se začaly pořádat první jachtařské závody. V roce 1851 se uskutečnil první souboj mezi členy jachetního klubu v New Yorku. Tato událost vedla k založení tradičního Amerického poháru, ve kterém se soutěží dodnes. První zmínka o jachtingu v České republice se datuje do poloviny 19. století, kdy se 25. září 1870 uskutečnila první veřejná soutěž plachetních lodí v Praze. Následně v květnu roku 1895 vznikl samostatný Český yacht klub.¹⁴⁹

Na těchto vnitrozemských soutěžích závodí převážně plachetnice okruhové. Tyto lodě jsou konstruovány pro sportovní plavbu a nejsou vhodné k delší plavbě na moři. Dělení plachetnic se obvykle provádí právě dle oblasti a způsobu plavby. Vyjma okruhových existují také plachetnice námořní. Ty jsou určeny k delší plavbě zejména na

---

¹⁴⁸ Srov. HUDIČÁK, P., Z. MRÁZKOVÁ a J. ŠPINAR. *Lipno: krajina pod hladinou*. Český Krumlov: Českokrumlovský rozvojový fond, spol. s r.o., 2016, s. 40-41.

¹⁴⁹ Srov. KAPITANSKEKURZY.CZ. *O jachtingu a kapitánských průkazech* [online]. [cit. 2020-09-08]. Dostupné z: https://www.kapitanskekurzy.cz/historie_jachtingu.html

moři a jsou robustnější konstrukce. Plachetnice se dále dělí na tzv. lodní třídy, kdy každá třída má svá pravidla ohledně tvaru, rozměrů, hmotnosti trupu, plachet atd. Uvedu zde několik lodních tříd: Optimist (Q), Evropa (E), Létající Holanďan (FD) nebo Pirát (P).¹⁵⁰

V Černé vznikl jachetní oddíl v létě roku 1971 zásluhou několika obětavců. Tento oddíl Černou v Pošumaví proslavil nejen v tehdejší Československu, ale i daleko za hranicemi naší vlasti.

V roce 1971 měl oddíl již 12 členů a systematickým tréninkem se připravoval na závody do dalších let. Dobře se vyvíjela i práce s mládeží a o rok později měl oddíl již 32 členů, kdy se žáci jachetního oddílu zúčastňovali prvních závodů. Téhož roku oddíl pořádal poprvé mistrovství ČSSR v jachtingu. V roce 1973 slavil Československý jachetní svaz 80 let své činnosti, a oddíl Černé byl pověřen technickým zabezpečením Mistrovství Evropy ve třídě 420. Mistrovství se konalo ve dnech 15. až 28. července 1973 v kategorii juniorů, žen a seniorů. Mistrovstvím Evropy tehdy žila celá obec a dokonce i celý okres. V té době měl jachetní oddíl již 42 členů, kteří se rozhodli postavit loděnici, a s pomocí vyšších orgánů byla dobudována. Slavnostní zahájení ME bylo 15. 7. 1973 v prostoru hotelu Racek a celkem se mistrovství zúčastnilo 150 závodníků z 21 zemí, 10 trenérů, 8 členů mezinárodní jury, 4 osoby mezinárodní federace třídy 420 UNIQUA. Zúčastněné státy: Belgie, Bulharsko, Dánsko, Francie, Holandsko, Irsko, Itálie, Jugoslávie, Lucembursko, Maďarsko, NDR, NSR, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Sovětský svaz, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko, Velká Británie, Kanada, USA a ČSSR. Zabezpečení této velkolepé akce znamenalo velkou zátěž pro všechny členy tělovýchovné jednoty a pro pracovníky MNV a NF, kteří se svého úkolu zhostili velmi dobře, a Mistrovství Evropy proběhlo důstojně. V roce 1974 byl TJ Černá udělen titul „Vzorná jednota“. V tomto roce se stal Přemysl Vycpálek čtvrtým nejlepším závodníkem ve „Q“ třídě a Dvořák se Smetanou byli nominováni na mistrovství ČSSR ve třídě „C“. Oddíl jachtingu čítal 48 členů a plně byla rozjeta i ZRTV, která čítala 30 členů. Následující rok má oddíl dokonce 62 členů a Přemysl Vycpálek se poprvé stal

---

¹⁵⁰ VRANA, Ivan. *Jachting*. Praha: Olympia, 1990. Sport (Olympia), s. 7.

přeborníkem ČSSR ve třídě „Q“ a později získal i titul krajského přeborníka. Dvořák se Smetanou postoupili do přeboru ČSSR.¹⁵¹

Významné ocenění pro oddíl jachtingu přišlo v roce 1977, neboť tělovýchovná jednota, pod kterou jachting patřil, byla vyhodnocena jako nejlepší v celé ČSSR. Tohoto významného úspěchu dosáhl oddíl především díky nesmírné aktivitě při pořádání mistrovských závodů jak domácích, tak i zahraničních.¹⁵²

V roce 1986 se konal již tradiční závod „Modrá stuha Lipna“ a to už po jednadvacáté. V této době měli jachtaři v Černé velkou starost s rekonstrukcí a dostavbou loděnice, přičemž jim při organizaci pomáhali škodováci a členové TJ KIN České Budějovice. Modré stuze počasí přálo a z 85 lodí zvítězila v absolutním pořadí posádka Šimek a Zajíček z Českých Budějovic. Z domácí TJ skončil František Postl na 5. místě a na vítěze ztratil pouze 10 minut. V témže roce ke dni 30. 8. bylo v Černé zahájeno mezinárodní mistrovství ČSSR v jachtingu. Počet účastníku byl celkem 105 a to z ČSSR, NDR, Rakouska, Maďarska a Polska, které přivítal pěkný vítr a ideální zázemí. Závodu byl přítomen trenér Miroslav Vejvoda, olympionik z Tokia a Mnichova, který byl nadšen z celé organizace závodu a pěl chválou místní TJ, neboť nově vybudovaný areál i organizace závodu snesla ta nejpřísnější měřítka.¹⁵³

V dalších letech rostl na popularitě i lední jachting a ve dnech 16. 2. až 23. 2. 2008 se v Černé konalo mistrovství světa v ledním jachtingu. Tuto velkolepou akci pořádala mezinárodní asociace ledního jachtingu za podpory a ve spolupráci s Českým svazem jachtingu. Závod Modrá stuha Lipna, který pořádá jachtklub Černá v Pošumaví, oslavil 27. června 2015 padesátileté výročí. Modrá stuha Lipna je dálková plavba, která se jede od hráze lipenské přehrady do Černé v Pošumaví v délce 27 km. Po ní dále následuje Modrá stuha třídy WS, která se jede v délce 13 km z Frymburku do Černé. Tento rok se na start postavilo 44 lodí, kdy největší podíl měly kajutové jachty nad 22 stop, tradiční

---

¹⁵¹ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví od roku 1945, 2. díl*, kterou sepsal archivář Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 2009, s. 19-20.

¹⁵² Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví 2012, 6. díl*, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, s. 103.

¹⁵³ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví 1984 - 1986, 2. díl – část třetí*, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 1980, s. 87.

třída Létající Holanďan a po krátké odmlce se startu zúčastnili i windsurfaři. Tuto jubilejní Modrou stuhu Lipna vyhrál Vladislav Ptašník se svou dcerou Anežkou. V Kajutových lodích nad 22 stop, kde bylo 27 posádek, se umístil na druhém místě Jiří Vachel z Jachtklubu Černá v Pošumaví.¹⁵⁴ Jachting se v Černé v Pošumaví za dobu svého působení stal ústředním pojmem a to zejména díky zdejším přírodním podmínkám a Karlu Smetanovi, který byl u samého zrodu oddílu. Na jeho počest se každoročně koná memoriál.

6 MŠ, ZŠ, ŠD

6.1 Historie základní školy a volnočasové aktivity

Základní škola se významně podílela a stále podílí na volnočasových aktivitách v obci. Před rokem 1989 byly tyto volnočasové aktivity ovlivňovány ideologií dané doby. V první polovině zkoumaného časového úseku byla v Černé pouze německá škola, a tak přiblížím v začátku této kapitoly vývoj školství v obci.

Školský systém, který známe v dnešní podobě, se začal utvářet koncem 18. století se zavedením povinné školní docházky v roce 1774. Rakousko-Uhersko si vychovávalo svého „poslušného poddaného“, což mělo nesmírný vliv na fungování, udržení celistvosti a síly celé monarchie. V té době existovala i národní česká škola, která navazovala na pokračování buditelských snah. Po vzniku Československé republiky se začala hledat nová filozofie výchovy, nový systém školní práce a zejména se „odrakoušťovalo“. S požadavky na větší svobodu a přirozenost při výchově se respektovalo odkazu J. A. Komenského, který měl vliv na mnoho učitelů. S rokem 1948 přišel i do českého školství nový ideologický systém, který měl budovat sociální a komunistickou společnost a ten trval až do roku 1989. Tyto vize však měly daleko starší kořeny, kdy už například mnozí lidé v období tzv. první republiky uvěřili teoriím Engelse, Marxe, Lenina či Stalina a dále šířili a zastávali jejich myšlenky. Mezi těmito lidmi bylo i mnoho intelektuálů nebo učitelů, kteří měli sociální citění, a tak se jim marxistická ideologie zamlouvala. Bránit utlačované a nemajetné znamenalo navazovat na tradice humanismu. Informací tehdy

---

¹⁵⁴ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví 2015*, 6. díl, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, s. 59-62.

nebyl dostatek a málokdo věděl, že nový režim v Sovětském svazu stavěl na otřesných základech jako na potlačení svobody, na násilném umlčování odpůrců nebo na zotročování a vyvražďování miliónů lidí. Počátkem roku 1990 se školství ocitlo v nové situaci, kdy začala probíhat složitá transformace a jejími účastníky jsme i v současné době. Školství se demokratizovalo, což by mělo všem lidem zajistit rovný přístup ke vzdělání. Od té doby též bylo možné zakládat nové nestátní školy jako školy církevní nebo školy soukromé.¹⁵⁵

První zmínky pocházejí z roku 1774, kdy podle všeobecného školského řádu z téhož roku vznikla v Černé triviální škola. Triviální škola byl středověký typ základní školy, kde se vyučovaly tři předměty a to čtení, psaní a počty. Škola neměla vlastní budovu, a tak se vyučovalo v domě čp. 26, přičemž prvním učitelem měl být jeden tkadlec. Výstavba školy započala v 80. letech 18. století a před zřízením vlastní školy byla Černá přiškolená k Hořicím.¹⁵⁶

Dne 3. srpna 1945 oznámil dopisem Václav Boubelík, zmocněnec Ministerstva školství a osvěty a okresní školní inspektor, že se pověřuje Božena Vobrová zřídit v obci českou Obecnou školu. Do té doby fungovala v Černé čtyřtřídní německá škola a česká menšinová škola v Hůrce. Božena Vobrová na zdejší školu nastoupila 29. července 1945, kdy ve školní budově byla ještě ubytována americká armáda, která se do konce srpna vystěhovala, a vyučování započalo. Dnem 2. září 1945 začíná vyučování s osmi českými dětmi, ale náboženství ještě nemohlo být vyučováno, neboť je v obci prozatím německý farář.

Ve školním roce 1949 až 1950 se uskutečnilo několik volnočasových akcí. Například 7. listopadu 1949 byla uspořádána oslava Velké říjnové revoluce, přičemž bylo žákům vysvětleno o jejím významu a významu pro český národ. 21. ledna 1950 byl uspořádán dětský karneval s muzikou a 21. června 1950 se žáci ze školy z Černé účastnili výletu na Klet'.¹⁵⁷

---

¹⁵⁵ Srov. VÁCLAVÍK, Vladimír. Cesta ke svobodné škole: kapitoly ze srovnávací pedagogiky. Vyd. 2. rozšíř. Hradec Králové: Líp, 1997, s. 127-183.

¹⁵⁶ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví, 1 díl*, kterou přeložil a přepsal JAGR, S., dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 1994, s. 30.

¹⁵⁷ Srov. *Kronika obecné, Národní školy a ZDS*, dostupná v archivu města Třeboň, s. 9-10

Ve školním roce 1961 až 1962 do školy nastoupilo celkem 106 žáků a škola byla pod vedením ředitele školy Jaroslava Zimmermanna organizována jako čtyřtřídní. Počátkem Tohoto roku byla věnována pozornost SRPŠ, kdy byl předsedou zvolen Jan Hadraba, horník Tuhových dolů. Značná část rodičů z přilehlých osad se těchto schůzí nezúčastňovala, a tak se schůze SRPŠ pořádaly po osadách. Učitelé rozšířili styk s rodiči žáků a časem znali rodinné poměry svých žáků. Nešlo přehlédnout, že rodinné poměry nebyly zrovna ideální a dětem mnohdy nebyla věnována ani ta nejzákladnější péče. Požívání alkoholu v obci bylo velmi rozšířeno a mělo negativní vliv na další vývoj dětí. Do školy během roku dojížděl školní lékař, který byl nespokojen se zdravotním stavem žáků, neboť polovina z nich trpěla vadným držením těla, značná část podvýživou a nepravidelnou a málo hodnotnou stravou, což bylo způsobeno nezodpovědností rodičů. Také proto byla uspořádána přednáška pro rodiče na téma: „Péče o zdraví našich dětí“ a současně byly ve všech postupných ročnících zavedeny pravidelné tělovýchovné chvílky.¹⁵⁸

Při ZŠ Černá fungovalo několik zájmových kroužků. Pěvecký kroužek PO SSM pod vedením učitele Milana Strejce se v dubnu 1982 zúčastnil okresního přeboru v Českém Krumlově a umístil se na třetím místě. Odměnou pěvci získali gramofonovou desku s nahrávkou Babičky od Boženy Němcové.¹⁵⁹

Základní škola v roce 1989 byla opět trojtřídní. Samostatně se vyučovalo v prvním ročníku a ve čtvrtém ročníku. Druhý a třetí ročník byl spojen v jednu třídu. V tomto období se řeší otázka ohledně neustálého snižování počtu žáků ve třídách. To souvisí zejména se stárnutím obce a odcházením mladých rodin do měst, kde si rodiny pořizují byty a do Černé se vracejí pouze rekreovat. V rámci mimoškolních činností pracovaly na škole zájmové útvary jako kroužky modelářské a foto kroužek nebo elektrokroužek. Elektrokroužek vedli manželé Kučerovi, kteří byli zaměstnáni v Aritmě v Hořicích, tímto měli vzhledem ke svým znalostem z oboru dětem co nabídnout. Kroužek navštěvovalo 9 žáků první až čtvrté třídy, kdy se učili základům v oboru elektro. Po využití svých

---

¹⁵⁸ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví od roku 1945, 2. díl*, kterou sepsal archivář Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 2009, s. 43-49.

¹⁵⁹ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví 1980 - 1983, 2. díl – část druhá*, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 1980, s. 74.

znalostí se na konci roku mohli pochlubit stavebnicí, která sloužila k zapojení jednoduchých elektroobvodů.¹⁶⁰

Počet žáků ve školním roce 2009 až 2010 byl celkem 35 a stále pokračují spojené ročníky. V tomto školním roce je první, třetí a čtvrtý ročník spojen, kde je 17 žáků a vyučovala zde Mgr. Michaela Rokosová. Druhý a pátý ročník s 18 žáky vyučovala ředitelka Mgr. Věra Daňová a ve všech třídách se vyučuje anglický jazyk. Při základní škole funguje mnoho zájmových kroužků jako počítačový, anglický, aerobic, německý, zdravotní, taneční nebo kroužek šikovné ruce.

Školní družina v Černé byla zřízena na žádost MNV s platností ke dni 1. 2. 1951 při Národní škole v Černé v Pošumaví. Družinu spravoval ředitel školy a bylo otevřeno jedno oddělení, neboť bylo do družiny přihlášeno 20 dětí matek zaměstnaných a 23 dětí přespolečných.¹⁶¹ Školní družina zde při ZŠ funguje dodnes.

6.2 Historie mateřské školy a volnočasové aktivity

Před založením MŠ fungoval v obci tzv. „Žňový koutek“ a to hlavně z důvodu sklizňových prací. MNV Černá v Pošumaví navrhla v obci zřídit mateřskou školu ve školním roce 1949 až 1950, přičemž byly splněny tehdejší podmínky ke zřízení.¹⁶²

MŠ byla v letech 1960 až 1962 vzhledem k rozšíření ZDŠ umístěna pouze v jedné třídě a stav dětí z rozhodnutí okresního hygienika musel být snížen na dvacet.

Mateřská škola se nacházela v budově bývalé fary, která byla ve špatné kondici, a tak se čekalo na výstavbu nové mateřské školy.¹⁶³

---

¹⁶⁰ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví rok 1987 - 1989, 2. díl – část čtvrtá*, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, s. 59.

¹⁶¹ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví od roku 1945, 2. díl*, kterou sepsal archivář Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 2009, s. 57.

¹⁶² Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví od roku 1945, 2. díl*, kterou sepsal archivář Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 2009, s. 57.

¹⁶³ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví 1980 - 1983, 2. díl – část druhá*, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 1980, s. 63.

Na školní rok 1986 až 1987 již mateřská škola fungovala v nové budově a bylo zde zapsáno 43 dětí, z čehož 15 dětí v třídě jeslové a 28 ve třídě MŠ.¹⁶⁴ Budova prošla v roce 2010 kompletní rekonstrukcí, kdy se kompletně zateplila, zavedl se solární systém vytápění a byla vymalována pestrými barvami, a tak mateřská škola působí velmi moderně.¹⁶⁵

5. května 2011 se konala besídka ke Dni matek v zasedací místnosti Obecního úřadu. Besídku připravilo SPOZ spolu se všemi školami na území obce a s taneční skupinou Vrtule. Děti z mateřské školy vystoupily pod vedením učitelek, kdy měly připraveny pěkný program, přičemž každé dítě jednotlivě přistoupilo s básničkou věnované zejména maminkám. Poté za kytarového doprovodu paní učitelky děti všem přítomným zazpívaly a také předvedly pohádku o koťátku.¹⁶⁶

Mateřská škola v obci pořádá pravidelně od roku 2011 lampionový průvod na oslavu Sv. Martina. Před konáním slavnostního lampionového průvodu si děti ve školce připravují lampiony za pomoci svých rodičů či prarodičů. Poté v prostoru před mateřskou školou děti předvádějí přítomným svůj program a připravují se lampiony do příchodu tmy. S příjezdem Sv. Martina na bílém koni začíná od mateřské školy lampionový průvod, který se táhne celou obcí. Koncem průvodu však akce ještě nekončí, neboť děti na zahradě MŠ hledají ukryté předměty.¹⁶⁷

---

¹⁶⁴ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví rok 1987 - 1989, 2. díl – část čtvrtá*, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, s. 12.

¹⁶⁵ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví rok 2010, 4. díl*, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, s. 24.

¹⁶⁶ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví 2011, 6. díl*, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, s. 23 – 24.

¹⁶⁷ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví 2014, 6. díl*, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, s. 30 – 31.

7 Římskokatolická farnost Černá v Pošumaví a volnočasové aktivity

7.1 Historie farnosti

Katolická církev se od nepaměti v obci podílela na volnočasových aktivitách, a tak považují za nutné v této kapitole přiblížit stručný vývoj farnosti v Černé v Pošumaví. Příkladem toho, kdy SPOZ přestaly fungovat pod státem, je podílení se farnosti na volnočasových aktivitách o to patřičnější.

V roce 1787 na rozkaz císaře Josefa II. byla zřízena zdejší lokálie. V Černé byl rychle postaven provizorní dřevěný kostel, který byl následně třetí neděli v říjnu roku 1787 vysvěcen panem Adalbertem Wlčkem, děkanem z německého Rychnova. František II. vyčlenil z českého náboženského fondu 3000 zlatých na nový zděný kostel, a tak se stalo v době, kdy zuřila válka s rebelujícími Francouzi, kteří zavraždili svého krále a královnu. Do výstavby kostela se dobrovolně zapojilo velké množství lidí a 17. listopadu 1799 mohl být zděný kostel vysvěcen pánem Karlem Holzingerem, německorychnovským vikářem a farářem v Horní Plané. Kostel se poté ještě rok dostavoval zejména kvůli věži a některým nezbytným úpravám. Kostel v obci byl následně v letech 1900 až 1904 novorománsky upraven a byla doplněna věž.¹⁶⁸

Místní kostel je zasvěcen ke cti „Neposkvrněného početí Panny Marie“. V roce 1795 byla dokončena budova fary a ke zdejší farnosti byly přiřazeny obce Černá, Plánička, Nová Ves, Jámy, Nový mlýn, Kozlí vrch, Slavkovice, Mokré, Jestřábí, Tuhové doly, nádraží Černá a Lužní závod. V letech první světové války musela svou obět přinést i církev, když dne 23. 11. 1916 byl odvezen z kostela velký a malý zvon do zbrojních továren. 9. září 1917 byl odvezen dokonce i třetí zvon. Bída první světové války se nezastavila ani nad posvěcenými zvony a stát alespoň vyplatil farnosti odškodné ve výši 3 744 korun. Farnost však pořídila za tyto zvony náhradu a 5. června 1928 byly vysvěceny a zavěšeny v Černé tři nové zvony.

Kostel by měl být dominantou každé obce a při její návštěvě by měl člověka ihned zaujmout. Před rokem 2000 se kostel a hlavně střecha sakristie nacházela v kalamitním

---

¹⁶⁸ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví, 1 díl*, kterou přeložil a přepsal JAGR, S., dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 1994, s. 65.

stavu. Iniciativu k opravě převzali především rodáci z Černé, v těchto dobách již občané Rakouska a Spolkové republiky Německo. V roce 1998 byla vyměněna střešní krytina lodi a opravila se fasáda věže. V dalších letech se opravila i fasáda lodi a občané mohli být pyšní na jednu ze svých největších dominant v obci.¹⁶⁹

7.2 Volnočasové aktivity v rámci farnosti

Koncem devadesátých let se v kostele uskutečňují vánoční koncerty pod vedením učitelky ZUŠ paní Rolčíkové. Mezi občany je o koncerty velký zájem nejen proto, aby rodiče obdivovali své děti, ale hlavně kvůli příjemné předvánoční atmosféře, která zde panuje. S organizací pomáhají členky SPOZ, ale koncerty jsou zásluhou zejména manželů Rolčíkových, kteří jsou učiteli na místní Základní umělecké škole.¹⁷⁰

V dalších letech farnost slavila stoleté výročí od vysvěcení kostela, kdy dne 20. 6. 2004 se akce zúčastnil v rámci pozvání duchovní páter Quirín. Zapsáno bylo: „Farní kostel je obrazem církve v malém. Farnost je částí většího organismu diecéze a ta je zase součástí světové církve. Je správné, aby si každá farnost živě uvědomovala tuto sounáležitost k celému tajemnému Kristovu tělu, k církvi“. Ve 14:00 hodin se v rámci slavnosti konal v kostele koncert duchovní hudby, na kterém vystoupil varhaník Miroslav Pšenička z plzeňské katedrály. Nedělní bohoslužby v Černé v Pošumaví se dále uskutečňují vždy od 9:30 hodin.¹⁷¹

V dalších letech byla pozornost věnována opravám křížů na území obce Černá v Pošumaví. 21. srpna 2009 byly opraveny a následně vysvěceny kříže na Kyselově, Misijní kříž v Dolní Vltavici u přívozu a kříž na zdejším hřbitově. Duchovní správce farnosti P. Quirín Ján Barník O. Praem při této příležitosti uvedl, že křesťanský kříž je znamením víry, která hřbitovy činí místem naděje, útěchy a pokoje. Je znamením lásky,

---

¹⁶⁹ *Kronika obce Černá v Pošumaví od roku 1996 - 2000, 3. díl*, kterou sepsal archivář Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 2003, s. 61.

¹⁷⁰ Srov. Tamtéž, s. 63.

¹⁷¹ Srov. *Kronika obce Černá v Pošumaví rok 2004, 4. díl*, kterou sepsal archivář Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, s. 71.

smíření a odpuštění. Místo u kříže je místem nejenom vzpomínek, ale často i místem našeho duchovního spojení s našimi blízkými, kteří nás předešli na věčnost.¹⁷²

11. prosince 2010 se konala v místním kostele poutní slavnost, jejímž hlavním bodem byla slavná mše svatá. V místních kostelích se poutní slavnosti konávaly v den výročí kostela nebo v den svátku patrona, jemuž je kostel zasvěcen. Život celé oblasti se tehdy soustředil k takovému místu.¹⁷³

Vzpomínka na všechny zesnulé nebo také Památka zesnulých, či Dušičky se slaví vždy 2. listopadu již od 10. století. Při této události se církve modlí za všechny zemřelé a také dle přání pozůstalých. Na hřbitově v Černé v Pošumaví pan Zálehla provedl před hlavním hřbitovním křížem bohoslužbu slova, přičemž četl z Písma svatého. Zúčastnění se společně pomodlili za všechny zemřelé a poté svěcenou vodou vykropil všechny hroby.¹⁷⁴

---

¹⁷² *Kronika obce Černá v Pošumaví rok 2009, 4. díl*, kterou sepsal archivář Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, s. 37.

¹⁷³ *Srov. Kronika obce Černá v Pošumaví rok 2010, 4. díl*, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, s. 42.

¹⁷⁴ *Srov. Kronika obce Černá v Pošumaví 2013, 6. díl*, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, s. 63.

Závěr

Cílem této práce bylo zmapování volnočasových aktivit v Černé v Pošumaví v horizontu sto padesáti let a také přiblížení těch, kteří volnočasové aktivity v Černé v Pošumaví provozovali.

Za stěžejní považuji shromažďování dostupných archivních pramenů a literatury, které byly k vytvoření práce nutné. Důležité zdroje mi byly poskytnuty v Obecní knihovně v Černé v Pošumaví, kde byly přístupné kroniky a zpravodaje. Cenné informace jsem čerpal od pamětníků z Černé v Pošumaví, kteří se volnočasových aktivit účastnili nebo je dokonce sami provozovali. Dalším důležitým faktorem byla ochota spolupráce ze strany kronikáře Černé v Pošumaví pana Ing. Františka Záhory.

Jak je uvedeno výše, materiály ke své práci jsem převážně získal v obecní knihovně, kde mi paní knihovnice Marcela Novotná se vším vždy ochotně pomohla. Zpravodaje jsem si i mohl zapůjčit domů, ale kroniky jsem si pročítal v knihovně, neboť se jedná o vzácné spisy. Některé části kronik se mi podařilo získat v elektronické podobě, což bylo posléze velmi komfortní.

Práci jsem strukturoval do šesti tematicky tříděných okruhů. V prvním okruhu jsem se soustředil na historii obce vzhledem k uvedení do problematiky. Než jsem přistoupil k tématu, tak jsem ještě musel připomenout vývoj obce v posledních sto padesáti letech. Následně jsem přistoupil k definici základního pojmu práce, čímž byl volný čas a takto byl strukturován první okruh. V druhém okruhu jsem se zabýval definicí zájmové činnosti. V třetím okruhu jsem popisoval vývoj spolků v obci. V okruhu čtvrtém jsem se snažil odhalit, jaký měl vliv zaplavení Pošumaví na volný čas v obci. V pátém okruhu jsem se zaměřil na mateřskou a základní školu a také na družinu. V posledním okruhu jsem vylíčil historii Římskokatolické farnosti v obci a jejího podílení se na volnočasových aktivitách.

V Černé v Pošumaví jsem vyrůstal, chodil do mateřské i základní školy, hrál kopanou za místní tělovýchovnou jednotu a také navštěvoval hudební kroužek a účastnil jsem se mnoho volnočasových aktivit. Tato práce byla ve své podstatě pro mne srdcovou záležitostí a též jsem se dozvěděl mnoho dalších zajímavých informací, které jsem do té doby o Černé nevěděl. Na základě poznatků z historických pramenů jsem mohl popsat,

jak jednotlivá sdružení, spolky či kroužky vznikaly a je třeba zmínit, že mnoho z nich je aktivní do dnešní doby. Černá v Pošumaví je sice malou obcí, ale i vzhledem ke své historii vždy nabízela mnoho volnočasových aktivit. Velkým benefitem pro mě bylo, že se v obci všichni lidé spolu dobře znají. Pokud si už člověk něco nepamatoval nebo to nevěděl, tak jsem byl odkázán jinam, kde jsem si informace doplnil. Při psaní této práce jsem měl možnost vzpomenout na spousty dobrých lidí z Černé v Pošumaví, kteří už mezi námi nejsou.

8 Seznam literatury

BENEŠ, Milan. *Andragogika*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2014. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4824-5.

BROŽ, Václav. *50 let české myslivecké organizace: 1923 [-1973]*. 1. vyd. Praha: SZN, 1973. 264, [4] s. *Lesnictví, myslivost a vodní hospodářství*.

ČMOLÍK, Otto. *Kapitoly o Pionýrské organizaci ČSM: k výkladu základních otázek ustanovení*. Praha: Mladá fronta, 1965. Knihovnička vedoucího.

DOLEŽALOVÁ, Jiřina. *Děti pětileté růže*. 2. vyd. Praha: Regia, 2014. ISBN 978-80-87866-07-8.

DVOŘÁK, Jiří. *K historii Schwarzenberských tuhových dolů v Černé v Pošumaví (Schwarzbach)*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Historický ústav Filozofické fakulty ve spolupráci s Novou tiskárnou Pelhřimov, 2006. ISBN 80-704-0926-6.

JUKL, Marek a Jana MAJRICOVÁ. *Století s Červeným křížem: 100 let Československého a Českého červeného kříže*. Praha: Český červený kříž, 2019. ISBN 978-80-87729-28-1.

KUBÍČEK, Jaromír. *Dějiny veřejných lidových knihoven v českých zemích: History of public libraries in the Czech Lands*. Brno: Moravská zemská knihovna, 2019. ISBN 978-80-7051-250-0.

KUBÍKOVÁ, Anna. *Eggenberkové: z bankéřské lavice na knížecí stolec*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2016. Šlechtické rody Čech, Moravy a Slezska. ISBN 978-80-7422-411-9.

KUČERA, Jaroslav. *Komu sluší omluva: Češi a sudetští Němci : (dokumenty, fakta, svědectví)*. Praha: Erika, 1992. Panorama dějin. ISBN 80-856-1202-X.

KUČERA, Jaroslav. *Odsun nebo vyhnání?: sudetští Němci v Československu v letech 1945-1946*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1992. Panorama dějin. ISBN 80-854-6732-1.

HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-473-1.

HOFBAUER, Břetislav a Michal KAPLÁNEK. *Kapitoly z pedagogiky volného času: soubor pojednání o volném čase a jeho výchovném zhodnocování*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Teologická fakulta, 2010. ISBN 978-80-7394-240-3.

HUDIČÁK, Petr, Zdena MRÁZKOVÁ a Jindřich ŠPINAR. *Lipno: krajina pod hladinou*. Český Krumlov: Českokrumlovský rozvojový fond, spol. s r.o., 2016. Seidelova Šumava. ISBN 978-80-905916-5-3.

KUBÁT, Jaroslav. *Cesta k Únoru: příspěvek k regionální historii KSČ 1945-1948 v jižních Čechách*. České Budějovice: Jihočeské nakladatelství, 1982.

MAYER, Françoise. *Češi a jejich komunismus: paměť a politická identita*. Praha: Argo, 2009. Historické myšlení. ISBN 978-80-257-0151-5.

NĚMEC, Jiří. *Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času pro doplňující pedagogické studium*. Brno: Paido, 2002. ISBN 80-731-5012-3.

NOVOTNÁ, Eva, Jaroslav CUHRA a Marie NOVOTNÁ. *Albertov 1989: 20. výročí Sametové revoluce : katalog výstavy 17.11.2009-10. 1. 2010*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, 2009. Historické myšlení. ISBN 978-80-86561-39-4.

PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-717-8295-5.

RICHTER, Karel. *Bez démonů minulosti: česko-německé vztahy v osudových okamžicích společné minulosti*. Praha: Rodiče, 2003. ISBN 80-866-9539-5.

SANAKOJEV, Šalva Parsadanovič. Teherán, Jalta, Postupim – sborník dokumentů, Svoboda, Praha, 1973.

SLEPIČKOVÁ, Irena. *Sport a volný čas: vybrané kapitoly*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-1039-6.

ŠERÁK, Michal. *Zájmové vzdělávání dospělých*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-551-6.

SOBOTKA, Miroslav. *100 let dobrovolné požární ochrany v naší vlasti: vzpomínková črta přednesená na výroční členské schůzi místní jednoty Čs. požární ochrany v Litomyšli dne 5. března 1964*. Litomyšl: nákl. vl., 1964. 15, [1].

VÁCLAVÍK, Vladimír. *Cesta ke svobodné škole: kapitoly ze srovnávací pedagogiky*. Vyd. 2. rozšíř. Hradec Králové: Líp, 1997. ISBN 80-902-2890-9.

VEBER, Václav. *Osudové únorové dny 1948*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. Česká historie. ISBN 978-80-7106-941-6.

VRANA, Ivan. *Jachting*. Praha: Olympia, 1990. Sport (Olympia). ISBN 80-703-3016-3.

ZEMANOVÁ, Erika. *Dolní Vltavice: vzpomínky na mládí, aneb, Zatopené domovy*. [Teplice]: E. Zemanová, 2014. ISBN 978-80-260-5382-8.

Archivní zdroje:

Černá v Pošumaví 1268-2018 Publikace k 750. výročí obce první zmínky o obci, kterou sepsal místní archivář Ing. František Záhora.

Kronika obce Černá v Pošumaví, 1 díl, kterou přeložil a přepsal JAGR, S., dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 1994.

Kronika obce Černá v Pošumaví od roku 1945, 2. díl, kterou sepsal archivář Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 2009.

Kronika obce Černá v Pošumaví úvodní část – rok 1979, 2. díl, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví.

Kronika obce Černá v Pošumaví 1980 - 1983, 2. díl – část druhá, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 1980.

Kronika obce Černá v Pošumaví 1984 - 1986, 2. díl – část třetí, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 1980.

Kronika obce Černá v Pošumaví rok 1987 - 1989, 2. díl – část čtvrtá, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví.

Kronika obce Černá v Pošumaví rok 1990 - 1995, 3. díl, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 2003.

Kronika obce Černá v Pošumaví od roku 1996 - 2000, 3. díl, kterou sepsal archivář Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví, 2003.

Kronika obce Černá v Pošumaví rok 2001, 4. díl, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví.

Kronika obce Černá v Pošumaví rok 2002, 4. díl, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví.

Kronika obce Černá v Pošumaví rok 2004, 4. díl, kterou sepsal archivář Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví.

Kronika obce Černá v Pošumaví rok 2006, 4. díl, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví.

Kronika obce Černá v Pošumaví rok 2009, 4. díl, kterou sepsal archivář Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví.

Kronika obce Černá v Pošumaví rok 2010, 4. díl, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví.

Kronika obce Černá v Pošumaví 2011, 6. díl, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví.

Kronika obce Černá v Pošumaví 2012, 6. díl, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví.

Kronika obce Černá v Pošumaví 2013, 6. díl, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví.

Kronika obce Černá v Pošumaví 2014, 6. díl, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví.

Kronika obce Černá v Pošumaví 2015, 6. díl, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví.

Kronika obce Černá v Pošumaví 2016, 6. díl, kterou sepsal Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví.

Kronika obce Černá v Pošumaví rok 2019, 6. díl, kterou sepsal archivář Ing. František Záhora, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví.

Myslivecká kronika 1993 – 1997, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví.

Myslivecká kronika 2007-2012, dostupná v obecní knihovně Černá v Pošumaví.

25 let JZD na Českokrumlovsku. Český Krumlov: Komise regionálních dějin OV KSČ, 1974. ca 120s.

Kronika obecné, národní školy a ZDŠ, dostupná v archivu města Třeboň.

Internetové zdroje

Časopis Totalita [online], dostupný na: <http://www.totalita.cz/norm/norm.php> [cit. 2020-07-23]

KAPITANSKEKURZY.CZ. *O jachtingu a kapitánských průkazech* [online]. [cit. 2020-09-08]. Dostupné z: https://www.kapitanskekurzy.cz/historie_jachtingu.html.

KAPLÁNEK, Michal. *Nauka o volném čase: Studijní texty pro pedagogy volného času*. České Budějovice, 2011. Dostupné z: <https://docplayer.cz/820019-Jihoceska-univerzita-teologicka-fakulta-katedra-pedagogiky-michal-kaplanek-nauka-o-volnem-case.html>.

VYHLÁŠKA Č. 74/2005Sb., o zájmovém vzdělávání, ve znění platném od 17. 2. 2005

9 Přílohy

Marcela Novotná, knihovnice

1. Jak jste se k práci knihovnice dostala? „Bývalý knihovník pan Hadraba chtěl skončit a dřívější tajemník MNV si na mě vzpomněl, že ráda čtu, a tak mě oslovil, zda-li tu práci nechci dělat.

2. Četli lidé při Vašem nástupu více nebo méně než dnes? „Tak toto je nesrovnatelné. Dříve přišlo do knihovny za odpoledne kolem 50 lidí a dnes jsem ráda, když přijdou tři lidi.“

3. O jaký žánr byl dříve největší zájem a o jaký teď? „Dnes se už moc nečtou detektivky, science-fiction už vůbec. Po revoluci byly nejvíce žádané dříve zakázané knihy od autorů jako Škvorecký, Kundera, Vaculík či Foglar. Po roce 1968 se odvezly zakázané knihy a po roce 1989 se zase odvezly spisy Gottwalda či Lenina.

4. Jaké jste pořádala volnočasové aktivity pro veřejnost? „Před rokem 1989 jsem dělala nástěnky k různým výročím. Tato nástěnka byla umístěna pod knihovnou. Poslední roky v pravidelných intervalech bývá čtení dětem a dále jednorázově v roce jsme například dělali enkaustiku nebo jsme pletli náramky z gumiček.

5. Jaké změny přišly se zavedením internetu? „Dříve se na knižní lístek dával datum a číslo čtenáře. Teď je vše na číselné kódy. Když přišla tato změna, tak jsem nakódovala za cca tři a půl měsíce kolem 7500 ks knih. Také přišla meziknihovní výpůjční služba, kdy knihovny spolu spolupracují a půjčují si vzájemně knihy. Při zavedení internetu do knihovny chodili lidé využívat těchto služeb.

6. Jaká byla při vašem nástupu gramotnost tehdejšího obyvatelstva? „Většina obyvatel Černé a okolí uměla číst a psát. Pamatuji si na pár dosídlenců tzv. rumunských Slováků, kteří takovou vzdělanost ale neměli.

Eva Šmahelová, bývalá předsedkyně SPOZ

1. Kdy a jak spolek vznikl? „Jednou při volbách na národním výboru se zrodila myšlenka o založení spolku, který nesl název SPOZ“.

2. Kolik členů měl SPOZ? “SPOZ měl celkem osm členů”.

3. Jaké bylo poslání tohoto spolku? “Náš sbor měl na starost především děti a důchodce z Černé a okolí. Například v Horní Plané byl domov důchodců, kde byli umístěni důchodci z Černé. Takže jsme si za nimi jezdili popovídat a u kávy jsme jim vždycky zpříjemnili den”.

4. Jak jste se domlouvali na fungování SPOZ? “SPOZ se scházel 2x do měsíce. Zapsalo se do knihy, kdo bude co dělat. Tyto schůzky probíhaly na národním výboru.

5. Vzpomenete si ještě na nějaké akce a aktivity? “Také jsme vítali miminka nebo jsme měli na starost vítání prvňáčků. Spolupracovali jsme se s požárníky či se svazem žen na dětských dnech, karnevalech nebo jsme pořádali besedy s důchodci. Když někdo ze vsi onemocněl a skončil v nemocnici, tak se ze SPOZu sebrali dva zástupci a jeli za ním.

6. Máte na jazyku ještě nějakou zajímavost? “Jezdili jsme do Dolní Vltavice, kde žili rodiče, kteří se moc nestarali o své děti. Oba dost pili a často ani nevěděli, kde jejich děti jsou. Když jsme tam jezdili s doktorem a sociální pracovníci, tak kolikrát rodiče před námi děti uklidili třeba za hnůj. Tohle byla ta smutnější vzpomínka z mého působení u sboru”.

FOTOGRAFIE

Obrázek 1 - Kostel Neposkvrněného početí Panny Marie Černé v Pošumaví, autor: *Josef Krcho*.

Obrázek 2 - Základní škola Černá v Pošumaví, autor: *Josef Krcho*.

Obrázek 3 - Mateřská škola Černá v Pošumaví, autor: *Josef Krcho*.

Obrázek 4 - Pivovar Černá v Pošumaví, autor: *Josef Krcho*.

Obrázek 5 - Obecní knihovna Černá v Pošumaví, autor: *Josef Krcho*.

Abstrakt

Kreho, J. *Vývoj volnočasových aktivit v horizontu 150 let v Černé v Pošumaví*. České Budějovice 2020. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra pedagogiky. Vedoucí práce prof. ThLic. PaedDr. Martin Weis, Th. D.

Tato bakalářská práce se zabývá volnočasovými aktivitami v obci Černá v Pošumaví. Nejdříve definuje pojem volný čas a zájmová činnost z teoretického hlediska. Další část je věnována historii obce Černá v Pošumaví. Poté je zmapován vývoj spolků, zařízení a činnosti lidí, kteří se podíleli na volnočasových aktivitách v obci. Následně je pohled upřen na zaplavení Pošumaví a jeho přínosu ohledně volnočasových aktivit. Další kapitoly se zabývají školou a školskými zařízeními, které se podílely na některých volnočasových aktivitách. V poslední části práce je pozornost věnována farnosti Černá v Pošumaví a některým volnočasovým aktivitám pořádané farností.

Klíčová slova: volný čas, zájmová činnost, volnočasové aktivity, volnočasové spolky, kultura, historie, obec Černá v Pošumaví, Lipno, tělovýchovná jednota

Abstract

Krcho, J. Development of leisure activities in the horizon of 150 years in Černá v Pošumaví. České Budějovice 2020. Bachelor thesis. University of South Bohemia in České Budějovice. Faculty of Theology. Department of Pedagogy. Thesis supervisor prof. ThLic. PaedDr. Martin Weis, Th. D.

This bachelor thesis deals with leisure activities in the village of Černá v Pošumaví. First, it defines the concept of leisure time and leisure activities from a theoretical point of view. The next part is devoted to the history of the village Černá v Pošumaví. There is mapped the development of associations, facilities and activities of people who participated in leisure activities in the village. Subsequently, the focus is on the flooding of the Pošumaví and its contribution to leisure activities. Next chapters deal with the school and school facilities that participated in some leisure activities. In the last part of the work, attention is paid to the parish of Černá v Pošumaví and some leisure activities organized by the parish.

Keywords: leisure, hobby activities, leisure activities, leisure associations, culture, history, village Černá v Pošumaví, Lipno, physical education unit